

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО
UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

ФАКУЛТЕТ „ИКОНОМИКА НА ИНФРАСТРУКТУРАТА”
КАТЕДРА „ИКОНОМИКА НА ТУРИЗМА”

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд
за придобиване на научна степен „доктор на науките”
в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”,
професионално направление 3.8. „Икономика”,
научна специалност „Икономика и управление (туризъм)”

на тема:

„НОВА ПАРАДИГМА НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ В КОНТЕКСТА НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА”

Автор: проф. д-р Тания Петрова Парушева

София, 2020 г.

Дисертационният труд е обсъден на Разширен катедрен съвет на катедра „Икономика на туризма” при Университета за национално и световно стопанство и насочен за защита пред научно жури. Авторът на дисертационния труд е преподавател – професор, доктор по икономика в същата катедра.

*Посвеждавам дисертационния труд
„Нова парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията”
на 100-годишния Юбилей
на Университета за национално и световно стопанство, София, България
и 30-годишния Юбилей
на катедра „Икономика на туризма”!*

Защитата на дисертационния труд ще се състои на **12.04.2021 г. от 15.00 часа в зала 2032-А** на Университета за национално и световно стопанство на заседание на научното жури. Материалите по защитата са на разположение в Дирекция „Наука” и интернет страницата на Университета за национално и световно стопанство, София, България – www.unwe.bg.

УНИВЕРСИТЕТ ЗА НАЦИОНАЛНО И СВЕТОВНО
СТОПАНСТВО
UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

ФАКУЛТЕТ „ИКОНОМИКА НА ИНФРАСТРУКТУРАТА”
КАТЕДРА „ИКОНОМИКА НА ТУРИЗМА”

проф. д-р Таня Парушева

НОВА ПАРАДИГМА НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ В КОНТЕКСТА НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА

АВТОРЕФЕРАТ

на дисертационен труд
за придобиване на научна степен „доктор на науките”
в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”,
професионално направление 3.8. „Икономика”,
научна специалност „Икономика и управление (туризъм)”

НАУЧНО ЖУРИ

от УНСС 1. проф. д-р Христина Лазарова Николова
2. проф. д-р Виолета Людмилова Мутафчиева
3. доц. д-р Николай Георгиев Цонев

Резерва: доц. д-р Мариана Кирилова Янева

Външни: 1. проф. д-р Манол Николов Рибов
2. проф. д-р Марин Найденов Нешков
3. проф. д-р Таня Дъбева Филипова
4. проф. д-р Стоян Петков Маринов

Резерва: проф. д-р Братой Георгиев Копринаров

София, 2020 г.

СЪДЪРЖАНИЕ

на автореферата на дисертационния труд

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД	5
1. Актуалност и значимост на изследваната проблематика	5
2. Обект и предмет на изследване	7
3. Основна цел и изследователски задачи	7
4. Изследователска теза и работни хипотези	9
5. Методология на изследването	9
6. Основни ограничения и проблеми	10
7. Източници на информационно осигуряване	11
8. Научна новост и полезност	11
9. Аprobация	12
II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД	12
1. Структура на дисертационния труд	12
2. Съдържание на дисертационния труд	13
III. СИНТЕЗИРАНО ИЗЛОЖЕНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД	14
IV. СПРАВКА ЗА ПРИНОСИТЕ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД	42
V. СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД	44
VI. ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА АКАДЕМИЧНА ЛОЯЛНОСТ	49

I. ОБЩА ХАРАКТЕРИСТИКА НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Живеем в свят на бързи промени, предизвикани от **глобализацията**. Тя безспорно е един от най-важните икономически, политически и културни процеси, на които не може да се противопостави нито една държава. В условията на глобализация популярността на **културния туризъм** нараства постоянно. Градовете и регионите все повече се отличават един от друг и развиват свой индивидуален туристически профил. Големият интерес към културния туризъм се дължи на високото равнище на образование на хората и увеличаването на свободното им време. Културният туризъм обхваща все по-голям спектър туристи от различни националности¹.

1. Актуалност и значимост на изследваната проблематика

Актуалността на изследваната проблематика намира израз в ефектите на процеса на глобализация и на културния туризъм за успешното устойчиво развитие на световните дестинации. *Значимостта* се проявява в запазването на културното наследство и културната идентичност на страните в глобалния свят.

Културните богатства на народите са се натрупвали през хилядолетията. Всички общества са благословени с богато наследство, което могат да използват за развитие на културен туризъм. В годините на глобализация, защитата, съхраняването, опазването и представянето на *културното наследство* и *културното многообразие* са важно **предизвикателство** за всеки народ, регион или място. В *приемащите култури* се създава необходимостта да преоткрият културната идентичност и да означат културното наследство. В *групите туристи* е очевидно усещането за опазване на околната среда и интереса към културното многообразие². Културният туризъм играе стимулираща роля в преоценяването и възстановяването на **културните елементи**, които характеризират и идентифицират всяка общност в глобалния свят. Усилията за

¹ Парушева, Т., Световното наследство: израз на глобалната култура // World Heritage: an Expression of the Global Culture, „Инфраструктура & комуникации”, Научно списание на факултет „Икономика на инфраструктурата” – УНСС, Издателство „Авангард Прима”, София, 2014, година 4, кн. 9, с. 27 // р. 32.

² Парушева, Т., Културният туризъм като инструмент за глобално развитие, Международна научна конференция „Отговорен туризъм 2020”, посветена на 50 години от създаването на Колеж по туризъм – Варна, 4 – 5 октомври, Издателство „Наука и икономика”, Икономически университет – Варна, 2013, Том I, с. 32.

запазването на **културната идентичност** действат като сила срещу „хомогенизиращия ефект“ на феномена глобализация¹. Влиянието на глобализацията се засилва от безкрайния потенциал на **дигиталната революция**.

Културният туризъм е причина за непрестанните туристически потоци към места на световната карта с **концентрация на културни ценности**. Той е икономическа платформа на културата, чрез която се съхранява културното наследство и се изгражда актуална визия на културния продукт. Културният туризъм стана основен сегмент за повечето туристически дестинации, приблизително около **40% от международните туристически потоци**². През последните години се наблюдава нарастваща **интеграция на културния туризъм с други сектори**, като религиозен, кулинарен и здравен туризъм. Повишава се значението на творческия туризъм³.

Културният туризъм оказва **икономическо, екологично и социално въздействие** върху туристическите дестинации. Той е инструмент за глобално развитие, който постига *устойчив икономически растеж*⁴. Съвременното масово културно потребление причинява сериозни екологични *проблеми* и редица икономически и социални *противоречия*. Темата е изключително **актуална и значима**, тъй като съществува голяма вероятност да *изгубим* определени видове наследство или да бъдем засипани от други, които ни дават *изкривена представа* за културата през съответния исторически период.

Съвременното културно наследство на човечеството на XXI век трябва да бъде съхранено и запазено за *бъдещите поколения*. Културният туризъм се утвърждава като един от секторите в глобалната туристическа индустрия, който има огромен потенциал за *бъдещо устойчиво развитие*.

¹ Parusheva, T., Effects of the Global Internet Space on Cultural Identity, International Conference on Application of Information and Communication Technology and Statistics in Economy and Education (ICAICTSEE-2012), October 5 – 6th, UNWE, Sofia, Bulgaria, Publishing: University of National and World Economy, 2012, p. 514.

² UNWTO, Tourism and Culture Synergies, 2018, p. 94.

³ Парушева, Т., „Творчески завој“ в културния туризъм, Международна научна конференция „Туризмът в епохата на трансформация“, посветена на 50-годишнината от създаването на специалност „Туризъм“ в ИУ – Варна, 6 – 7 ноември, Издателство „Наука и икономика“, Икономически университет – Варна, 2015, с. 211.

⁴ Parusheva, T., Ecological and Economic Aspects of Cultural Tourism, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, 2019, Volume 22, No 3, p. 285.

Изборът на конкретната тема е продиктуван от опита на изследователя и участието му в редица *международни научноизследователски проекти* за развитие и създаване на нови продукти на културния туризъм, съобразени с актуалните тенденции на културния пазар, и нарасналите изисквания за духовно обогатяване на културните туристи. Темата има *интердисциплинарен характер* и обхваща различни научни области. По подходящ начин обединява предимствата на глобализацията в туризма, управлението, икономиката и маркетинга на туризма, науката за социалната психология и поведението на туристите, специализираните видове туризъм и други.

Индивидуалните мотиви за избора на темата са провокирани от *дългогодишния опит на автора* като преподавател и изследовател на културния туризъм, неговите *научни интереси* в избраната област, и *актуалността и значимостта* на изследваната проблематика. Важно е да подчертаем, че културният туризъм е определен за сектор с **приоритетно значение** за устойчивото развитие на туризма в Република България¹.

2. Обект и предмет на изследването

Обект на изследване в дисертационния труд е културният туризъм като сектор на глобалната туристическа индустрия, по-конкретно – избрани обекти и елементи на материалното и нематериалното културно наследство. **Предмет на изследване** е новата парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията.

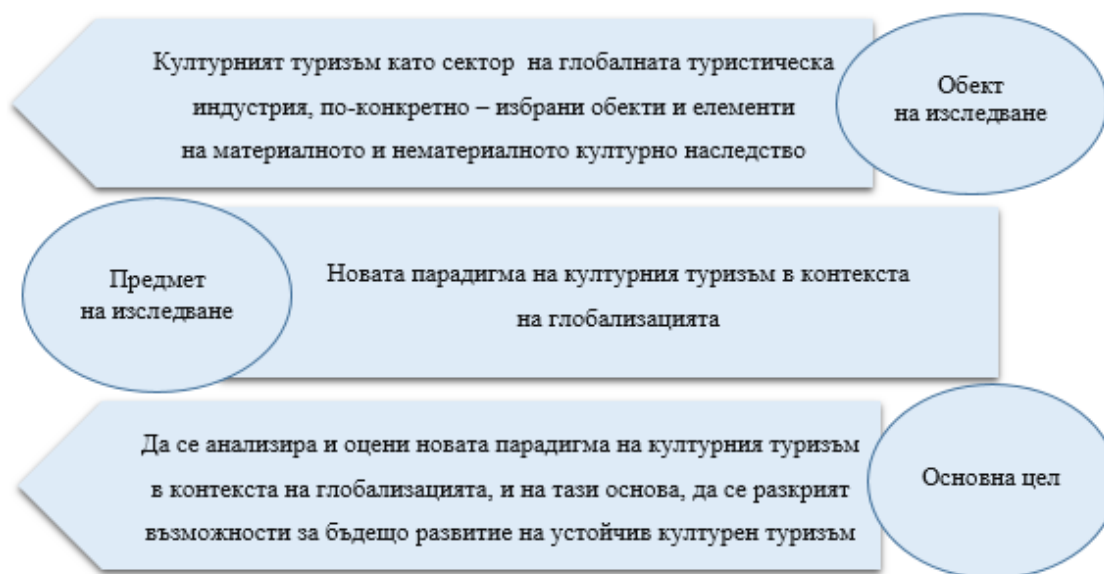
3. Основна цел и изследователски задачи

Основна цел на дисертационния труд е да се анализира и оцени новата парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията, и на тази основа, да се разкрият възможности за бъдещо развитие на устойчив културен туризъм (*вж. Фигура 1*).

За постигането на поставената цел се решават следните **изследователски задачи**:

¹ Актуализирана Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014 – 2030 г., с. 49.
http://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/documents/2018-01/nsurtb_2014-2030.pdf, достъпен на 15.07.2020.

- теоретичен анализ и изясняване на визията за глобалните трансформации в културата, и концепцията за новата парадигма на културния туризъм;
- изследване на ролята на дигитализацията и информационните и комуникационните технологии за устойчиво развитие на културния туризъм;
- проучване на взаимодействието между глобализацията и културната идентичност;
- анализ и оценка на устойчивото развитие на културния туризъм в света, Европа и България;
- анализ и оценка на ролята на Международния фолклорен фестивал „Море от ритми”, град Балчик за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм, на основата на резултатите от проведено емпирично изследване;
- разработване на авторов модел за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм;
- извеждане на основните тенденции и предизвикателства пред развитието на устойчив културен туризъм;
- разкриване на възможности за бъдещо развитие на устойчив културен туризъм в глобалното пространство.

Фигура 1. Обект, предмет и цел на дисертационния труд

Източник: Систематизация на автора

4. Изследователска теза и работни хипотези

Основополагащата теза, на която се изгражда изследването гласи, че *глобализацията поражда трансформации в развитието на устойчивия културен туризъм. Туристическите дестинации могат да отговорят на предизвикателствата чрез прилагането на съвременни подходи за опазване и съхраняване на културните ресурси за бъдещите поколения.*

За целите на изследването, формулираме следните работни хипотези, доказването или отхвърлянето на които, ще послужи като основа за разработването на авторов модел за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм:

Хипотеза 1 – Устойчивият културен туризъм е инструмент за икономическо развитие и повишаване качеството на живот на общностите в глобалното общество.

Хипотеза 2 – Глобализацията спомага за разпространяването на културното многообразие и запазването на културната идентичност.

Хипотеза 3 – Развитието на устойчив културен туризъм стимулира открояването на културните обекти и елементи, характеризиращи всяка общност в глобалния свят.

Хипотеза 4 – Развитието на устойчив културен туризъм насърчава културния обмен между световните дестинации и подобрява укрепването на сътрудничеството и мира в глобалната среда.

5. Методология на изследването

За реализирането на дефинираните в дисертационния труд цел и задачи се използва съвкупност от **изследователски методи и подходи**: *системен подход, индукция и дедукция, анализ и синтез, сравнителен анализ, статистически методи, SWOT анализ, метод на наблюдение, анкетно проучване, метод на експертните оценки.*

За целите на разработката е изготвена анкетна карта за *емпирично изследване* на ролята на **Международния фолклорен фестивал (МФФ) „Море от ритми”**, град **Балчик** за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм. **Анкетното проучване**

е проведено сред участниците във фестивала от България и чужбина – Украйна, Молдова и Полша, с обем на представителната извадка от 210 респонденти. Анкетата е администрирана „лице в лице”. **Методът на експертните оценки** се основава на анализ на становищата на артистичния директор на МФФ „Море от ритми”, град Балчик – г-жа Галина Гавраилова; на експертите от отдел „Култура, протокол и връзки с обществеността” на община Балчик; на организаторите и ръководителите на певчески и танцови групи, състави и ансамбли, взели пряко участие във фестивала.

Комплексното емпирично изследване е реализирано в периода 20 – 23 септември 2019 г., включително. Работните срещи с експертните групи са осъществени в края на определения период. Основният мотив за избор на посоченото време обхваща дните на провеждане на *деветото издание на фестивала*. Резултатите от анкетното проучване и метода на експертните оценки са обобщени, анализирани и представени графично.

6. Основни ограничения и проблеми

За целите на научното изследване са въведени следните **основни ограничения**:

- *Теоретичният анализ* се свежда главно до изясняване на визията за глобалните трансформации в културата и концепцията за новата парадигма на културния туризъм;
- *Емпиричният анализ* се отнася предимно до избрани обекти и елементи на световното културно наследство под закрилата на ЮНЕСКО;
- *Времевият период* за анализ и оценка на развитието на устойчив културен туризъм в глобалната среда обхваща времето до началото на пандемията от коронавирус COVID-19 в световен мащаб и наложените епидемиологични мерки в България; *емпиричното изследване* на МФФ „Море от ритми”, град Балчик включва дните на провеждането на фестивала.

При реализиране на изследването се срещат **проблеми**.

- Основен проблем е *липсата на специализирана научна литература*, свързана с разглежданата проблематика. Липсват достатъчно проучвания за систематизиране особеностите на обекта на изследването. Културният туризъм в

България е проучен фрагментарно. Изключение правят някои параграфи в учебници и практико-приложни издания. Провеждат се епизодични проучвания, свързани с изследователски проекти, но резултатите от тях обслужват конкретни цели и задачи на възложителите.

- Световната организация по туризъм (СОТ) *не регистрира общовалидна статистическа информация* в изследваната област. В България, Националният статистически институт (НСИ) също не отчита детайлизирана статистическа информация относно развитието на устойчив културен туризъм.

7. Източници на информационно осигуряване

Вторичните източници, използвани в изследването могат да бъдат систематизирани в *следните групи*:

- научни трудове на водещи изследователи от България и чужбина;
- престижни научни списания – “Annals of Tourism Research”, “Tourism Management”, “Journal of Travel Research”, “Journal for Sustainable Tourism” и др.
- специализирани издания и годишни отчети на СОТ, Евростат и ОИСР;
- статистически издания на международни туристически асоциации и НСИ;
- законови и нормативни актове в областта на материалното и нематериалното културно наследство;
- научни доклади от международни и национални конференции, симпозиуми и кръгли маси;
- информация от интернет;
- авторски изследвания, свързани с разглежданата проблематика.

Първичните източници обхващат данни от проведеното емпирично изследване, включващо анкетно проучване и метод на експертните оценки.

8. Научна новост и полезност

Научното изследване се характеризира с *научен и научно-приложен характер*. Анализираните въпроси за новата парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията са слабо разгледани в българската специализирана научна литература. Разработката допринася за обогатяване на теоретичното познание чрез изведените **авторски дефиниции на понятията „култура“**,

„устойчив културен туризъм” и „дигитализация в устойчивия културен туризъм”, и тяхната специфика.

Разработеният **авторов модел за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм** може да бъде приложен във всеки регион спрямо конкретните условия. Разкритите **възможности за бъдещо развитие на устойчив културен туризъм в глобалното пространство** насърчават културния обмен между световните дестинации и подобряват укрепването на сътрудничеството и мира.

9. Аprobация

Резултатите от изследването са *апробирани* и представят научната и научно-приложната **значимост** на разработката. Научната продукция, посветена на третираната проблематика осигурява **разпространение на резултатите** от изследването сред академичната общност и заинтересованите среди от туристическия бизнес.

Освен публикационната активност, професионалната *експертиза* на автора се изразява и в дългогодишното му участие като *консултант* в международни изследователски проекти по научната област към **фондация „Созопол”** – първата неправителствена организация в България, консултативен партньор на ЮНЕСКО. Авторът участва в работата на **Националния съвет по маркетинг и реклама в туризма** към Министерството на туризма на Република България.

* * *

Концептуалната рамка, представена от автора в увода, обосновава необходимостта от проучване на *новата парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията*. Тя представлява **здрав фундамент за комплексно емпирично изследване** на развитието на устойчив културен туризъм в глобалната среда.

II. СТРУКТУРА И СЪДЪРЖАНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

1. Структура на дисертационния труд

Дисертационният труд „**Нова парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията**” е в обем от 395 страници. Състои се от увод (8 стр.), изложение в четири глави (300 стр.), заключение (5 стр.), използвана литература (16 стр.) и 3 приложения (50 стр.).

В основния текст са илюстрирани 7 таблици, 55 фигури и 11 графики. Приложенията съдържат 23 таблици, 16 фигури и 26 графики.

Библиографският апарат включва 355 заглавия. От тях 50 на кирилица, в т.ч. 48 на български и 2 на руски език; 203 на латиница, в т.ч. 200 на английски, 1 на немски, 1 на френски, 1 на испански език, и 102 интернет източници.

2. Съдържание на дисертационния труд

Увод

Глава първа

ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ В КОНТЕКСТА НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА

1. Съвременни измерения на културния туризъм
2. Световното наследство като израз на глобалната култура
3. Културният туризъм като фактор за устойчиво икономическо развитие

Глава втора

ЕФЕКТИ ОТ ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА ВЪРХУ УСТОЙЧИВИЯ КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ

1. Културното многообразие – ключов ресурс за устойчиво развитие на туризма
2. Взаимодействие между глобализацията и културната идентичност
3. Проявления на глобализацията в културните практики

Глава трета

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ В ГЛОБАЛНАТА СРЕДА

1. Състояние на старите и новите чудеса на света. Устойчиво развитие на културния туризъм в световен мащаб
2. Устойчиво развитие на културния туризъм в топ 3 дестинации в Европа, според броя обекти на световното наследство под закрилата на ЮНЕСКО
3. Устойчиво развитие на културния туризъм в България

Глава четвърта

БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ НА УСТОЙЧИВ КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ В ГЛОБАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО

1. Политики за развитие на устойчив културен туризъм
2. Тенденции и предизвикателства пред развитието на устойчив културен туризъм
3. Културният туризъм – средство за бъдещо устойчиво развитие

Заклучение

Използвана литература

Приложения

III. СИНТЕЗИРАНО ИЗЛОЖЕНИЕ НА ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Глава първа

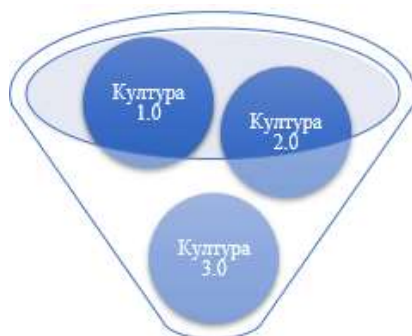
ТЕОРЕТИЧНИ ОСНОВИ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ В КОНТЕКСТА НА ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА

В първа глава на дисертационния труд изследователският интерес е насочен към разкриване на съвременните измерения на културния туризъм. Специално място е отделено на световното наследство като израз на глобалната култура. Вниманието е фокусирано върху културния туризъм като фактор за устойчиво икономическо развитие.

Първи параграф изследва съвременните измерения на културния туризъм. Подпараграф **1.1. „Визия за глобалните трансформации в културата”** анализира и дефинира значимостта на културата. **Авторът формулира следната дефиниция за култура:** *„културата се състои от поведенчески модели, познания и ценности, придобити и модифицирани през поколенията. Тя е фундамент на процеса на развитие, съхранение и укрепване на независимостта, суверенитета и самобитността на човешката общност”*.

Представени са нейните отличителни черти и характеристики. Дискутирани са различните възприятия на културата и видовете култури в туризма. Според доклада на Световната организация по туризъм (СОТ) **„Синергия между културата и туризма”,** *фазите в развитието на културата* могат да бъдат разделени по следния начин: култура 1.0 – културата е *страничен*

продукт на индустриалния растеж; култура 2.0 – културата е индустрия; култура 3.0 – културата е източник на нова ценност¹ (вж. Фигура 2).

Фигура 2. Фази в развитието на културата

Източник: Систематизация на автора

Открити са трансформациите в съвременната култура под въздействието на глобализацията, породени от **миграционните потоци и космополитизма**².

Подпараграф **1.2. „Концепция за новата парадигма на културния туризъм”** дискутира приоритетното развитие на културния туризъм. То е включено в **основните приоритети** на *Актуализираната Национална стратегия за устойчиво развитие на туризма в Република България 2014 – 2030 година* (НСУРТРБ)³.

Понятието културен туризъм е предмет на многобройни публикации от **изследователите на културния туризъм** в търсене на аргументи за изясняване на основните *теоретични и практически аспекти*: Хол, Расолиманеш, Сейфи, Арон, Лу, Мак Дауъл, Грег Ричардс, Мак Керчър, Дю Крос, Манол Рибов, Марин Нешков, Стоян Маринов, Таня Дъбева, Георгина Луканова, Братой Копринаров и много други. Систематизирани са някои широко приети и използвани дефиниции за културен туризъм. Предложена е **авторова концепция за новата парадигма**⁴ на културния туризъм: **„Устойчивият**

¹ World Tourism Organization, *Tourism and Culture Synergies*, UNWTO, Madrid, 2018, p. 66.

² Guest, K. J., *Essentials of Cultural Anthropology: A Toolkit for a Global Age*, Second Edition, W. W. Norton & Company, Inc., 2018, p. 54.

³ НСУРТРБ, Цит. изг., 2014 – 2030 г., с. 49.

http://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/documents/2018-01/nsurtb_2014-2030.pdf, достъпен на 03.04.2020.

⁴ **Парадигма** най-общо означава модел на мислене – конкретно в някоя [научна дисциплина](#). Думата парадигма произлиза от [гръцката](#) дума *παράδειγμα* (*paradeigma*), която означава „модел“ или „пример“, от

културен туризъм е специализиран вид туризъм, който включва пътувания с цел посещение на културно-исторически забележителности на дадена дестинация; запознаване с културното наследство, ценностите и начина на живот, изкуството и занаятите, традициите и обичаите на местното население; участие в културни събития и творчески дейности. Той удовлетворява културните потребности на обществото, създава възможност за културен обмен и насърчава културното многообразие. При спазване принципите на устойчивото развитие, генерира икономически, социални и екологични ползи за посетителите, културния сектор и приемащите общности”. Представена е типология на атракциите на културния туризъм.

В подпараграф 1.3. „Типология на културния туризъм” са разгледани подсекторите на културния туризъм (вж. фигура 3):

Фигура 3. Подсектори на културния туризъм

Източник: Систематизация на автора

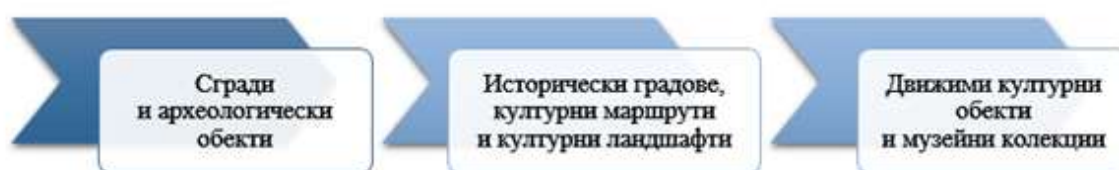
Анализирани са **положителните ефекти** от културния туризъм. Определени са *спецификите и характерните черти* на отделните компоненти, съставляващи сектора на културния туризъм.

думата *παράδεικνυμι (paradeiknumi)*, означаваща „демонстрирам, показвам, излагам“. <https://www.bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%B3%D0%BC%D0%B0>, достъпен на 03.04.2020.

Втори параграф анализира световното наследство като израз на глобалната култура. Подпараграф **2.1. „Основни принципи и практики на управление на световното културно наследство”** изяснява същността на управлението на културното наследство. То е определено като *системната грижа за запазване на културните ценности на обектите на културното наследство за благо на настоящите и бъдещите поколения*¹. Поставен е акцент върху опазването на културното наследство. Ключов елемент на управлението на културното наследство е, да направи *опазеното наследство* достъпно физически и интелектуално за употреба, развлечение и обучение.

Специално внимание е отделено на *световното наследство*. Обектите на световното наследство притежават *изключително значение* за общото наследство на човечеството. Представен е обобщен вариант на управленския процес на културното наследство и практиките за *устойчивост*. Разгледани са *предизвикателствата* пред управлението на културното наследство.

Подпараграф **2.2. „Устойчиво развитие на материалното културно наследство”** представя значението и приложението на ключови конвенции, кодекси, харти и декларации, свързани с материалното културно наследство (МКН). Разгледан е четиристепенният процес на планиране на материалното наследство. Анализирани са основните категории МКН² (вж. *Фигура 4*):

Фигура 4. Основни категории материално културно наследство

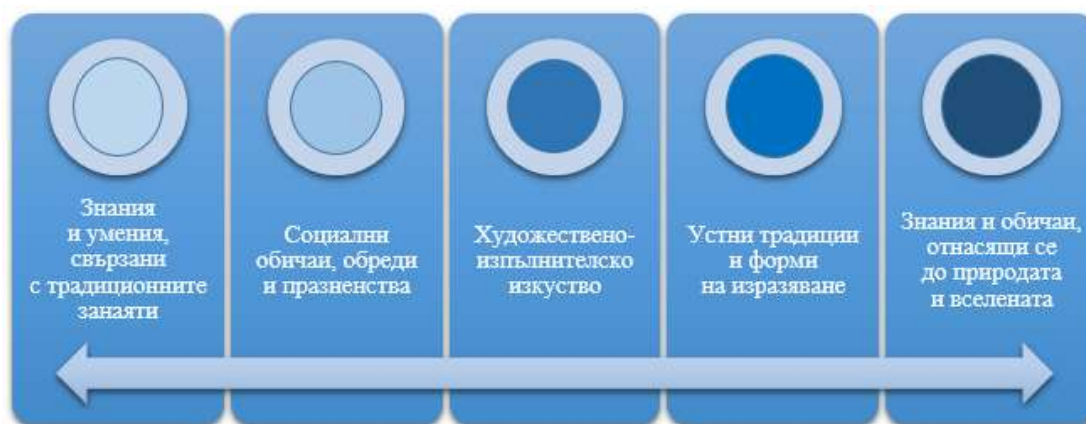
Източник: Систематизация на автора

Според класификация на ЮНЕСКО, видовете МКН са **движимо, недвижимо и подводно културно наследство**. Дискутирани са *предизвикателствата* пред управлението на материалното културно наследство.

¹ Du Cros, H., Lee, Y., Cultural Heritage Management in China, London: Routledge, 2007, p. 17.

² Cros, H. and McKercher, B., Cultural Tourism, Second Edition, Routledge, New York, 2015, p. 104.

Подпараграф 2.3. „Устойчиво развитие на нематериалното културно наследство” представя същността на нематериалното културно наследство (НКН), значението и приложението на ключови международни документи, свързани с него. Съществуват редица **международни конвенции, кодекси, харти и декларации**, които помагат да се определи и управлява НКН. За разлика от материалното наследство, обаче, където целта е *запазването*, тук целта се променя към **защита на нематериалното наследство, поради неговата динамична същност**. Разгледан е тристепенният процес на защита на НКН. Повечето държави следват почти еднакъв **трестепенен подход**, който включва: участие на местните общности; документация и поддържане на архив; изграждане на капацитет в самите общности за продължаване на предаването на НКН¹. Анализирани са основните категории НКН. Според Конвенцията на ЮНЕСКО, **петте основни области на нематериалното наследство**, които имат потенциал за използване за целите на туризма са² (вж. Фигура 5):

Фигура 5. Пет основни области на нематериалното наследство

Източник: Систематизация на автора

Дискутирани са *предизвикателствата* пред управлението на НКН. Сериозно предизвикателство е **преобразуването на НКН за целите на туризма**, което води до *промяна и стандартизиране* на продуктите на НКН.

¹ UNESCO, Intangible Cultural Heritage, Safeguarding without freezing, <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00012>, достъпен на 10.04.2020.

² UNESCO, http://www.ortal.unesco.org/culture/en/ev.php-hURL_ID=34325&URL_DO=DO_TOPIC&URLSECTION=201.html, достъпен на 10.04.2020.

Трети параграф разглежда културния туризъм като фактор за устойчиво икономическо развитие. Подпараграф **3.1. „Културният туризъм – инструмент за устойчив икономически растеж”** се фокусира върху приноса на културния туризъм за устойчив икономически растеж. Дискутирани са най-значимите въздействия на културния туризъм. Целта на развитието на *културния туризъм* е да превърне едно достойно наследство в **ценен икономически ресурс**¹.

Акцент е поставен върху значението му като **положителен фактор за местно и регионално развитие**. Той стимулира съхраняването на местното наследство и създаването на **нови „местни културни индустрии”**. Открити са *положителните и отрицателните аспекти* на устойчивия културен туризъм.

Подпараграф **3.2. „Роля на дигитализацията и информационните и комуникационните технологии за устойчиво развитие на културния туризъм”** изследва дигиталното бъдеще на културния туризъм. Посочени са някои ползи от дигитализирането на културното наследство (*вж. Фигура 6*).

Фигура 6. Ползи от дигитализирането на културното наследство

Източник: Систематизация на автора

Разгледано е значението на информационните и комуникационните технологии. Проучена е връзката между културния туризъм и цифровизацията на културното наследство. Предложена е **авторова дефиниция за дигитализацията в устойчивия културен туризъм**: *„Дигитализацията в*

¹ Парушева, Т., Културният туризъм: икономически желана перспектива, Сборник със статии по случай 65 годишнина на проф. д-р Иван Марков, Издателство „Фабер”, Велико Търново, 2017, с. 349-358.

устойчивия културен туризъм представлява цифрово придобиване, представяне и съхраняване на обектите на културното наследство. Процесът на дигитализация подобрява достъпността и дългосрочната консервация на материалните и нематериалните културни ресурси във времето и пространството”. Анализирана е ролята на дигиталното културно наследство за устойчиво развитие на културния туризъм.

Подпараграф 3.3. „Значение на пазара на устойчивия културен туризъм” анализира значението на пазара на устойчивия културен туризъм и предизвикателството за определяне на неговия обхват. Поставен е акцент върху сегментите на пазара на устойчивия културен туризъм, типологията на културните туристи и тяхното поведение. Пазарът на културния туризъм се състои от пет сегмента¹ (вж. Фигура 7).

Фигура 7. Типология на културния турист

Източник: Систематизация на автора

Открити са характеристиките и очакванията на културните туристи през XXI век. Пазарът на културния туризъм е популярен и независим от модата.

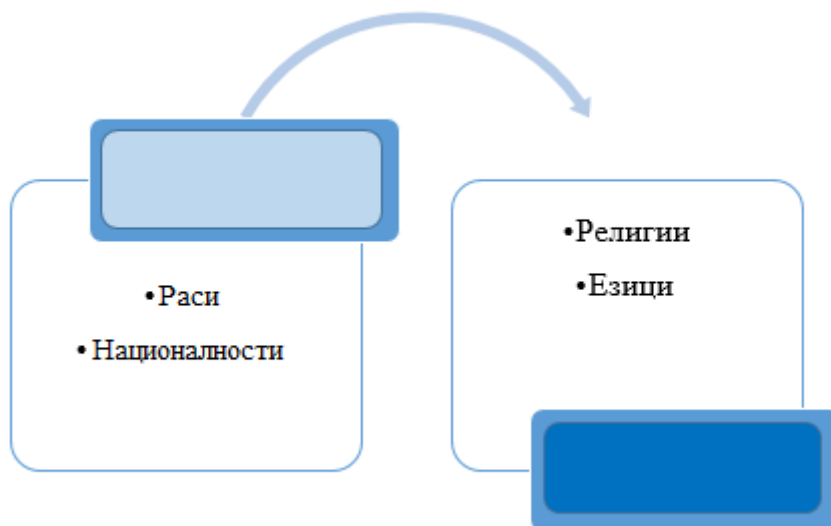
¹ Cros, H. & McKercher, B., Cultural Tourism, Routledge, New York, 2015, p. 170.

Глава втора

ЕФЕКТИ ОТ ГЛОБАЛИЗАЦИЯТА ВЪРХУ УСТОЙЧИВИЯ КУЛТУРЕН ТУРИЗЪМ

Втора глава на дисертационния труд изследва ефектите от глобализацията върху устойчивия културен туризъм. Изследователският интерес е насочен към проучване ролята на културното многообразие. Специално място е отделено на взаимодействието между глобализацията и културната идентичност. Вниманието е фокусирано върху проявленията на глобализацията в културните практики.

Първи параграф поставя акцент на културното многообразие като ключов ресурс за устойчиво развитие на туризма. Подпараграф **1.1. „Дефиниране на понятието културно многообразие“** дефинира понятието културно многообразие и разкрива неговото тълкуване. Разгледани са възникването и измерването на културното многообразие. Показатели за неговото измерване са броят **раси, националности, религии и езици**, говорими в един регион или в света (*вж. Фигура 8*).

Фигура 8. Показатели за измерване на културното многообразие

Източник: Систематизация на автора

Посочени са *значението и ползите* от него. Анализирано е влиянието на културното многообразие върху *туристическата бизнес среда*.

Подпараграф 1.2. „Културните различия в контекста на глобализацията” откроява ролята на културните различия в контекста на глобализацията. Анализирани са основните източници на културни различия. **Областите на културни различия са: идеология; социализация; вербална и невербална комуникация; социална организация**¹. Дискутирана е глобализацията на културните индустрии² (вж. Фигура 9).

Фигура 9. Влияние на глобализацията върху културните индустрии

Източник: Систематизация на автора

Посочена е *връзката* между глобализацията и културната хегемония. Поставен е акцент върху културната хегемония чрез *интеграция*.

Подпараграф 1.3. „Бъдещето на културното многообразие” дискутира бъдещето на културното многообразие. Анализирани са *причините*, поради които ще нараства важността на културното многообразие за *световния бизнес*: нарастваща мултикултурна работна ръка, нарастваща международна собственост, повишена миграция, промени в демографията.

Поставен е акцент върху *всеобщата декларация* за културно многообразие на ЮНЕСКО. Тя гласи, че **междукултурният диалог и зачитането на културното многообразие и толерантността са от съществено значение за постигането на световен мир**. Разгледани са *предизвикателствата* пред културното многообразие и устойчивото развитие на туризма.

¹ Scollon and Scollon, Intercultural communication: A discourse approach, Blackwell, Cambridge, MA, 1995, p. 68.

² Парушева, Т., Културният туризъм: алтернатива за глобализация, Издателство „Авангард Прима”, София, 2009, с. 32-40.

Втори параграф изследва взаимодействието между глобализацията и културната идентичност. Подпараграф **2.1. „Културната идентичност и устойчивият културен туризъм – между местното и глобалното”** изяснява връзката между културната идентичност и устойчивия културен туризъм в контекста на *местното и глобалното*. Проучени са важни *елементи* на културната идентичност и наследството. Разгледана е *връзката* между културната идентичност, устойчивия културен туризъм и глобализацията¹ (вж. *Фигура 10*).

Фигура 10. Връзка между културната идентичност, устойчивия културен туризъм и глобализацията

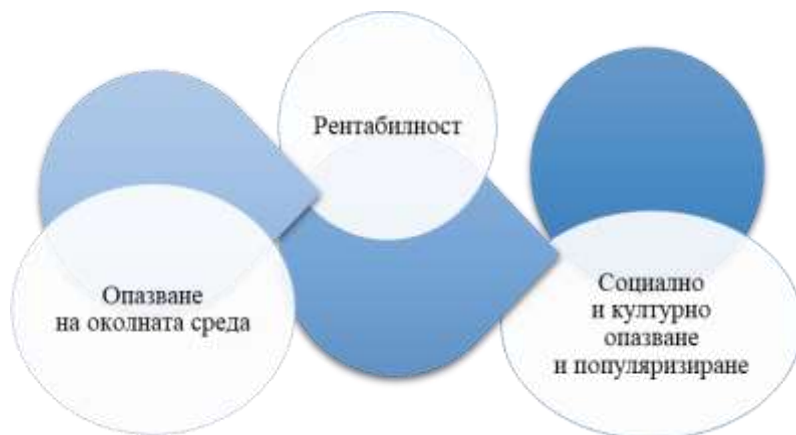
Източник: Систематизация на автора

Подчертано е значението на *автентичните характеристики* на дестинациите и *уникалните елементи* на културната им идентичност.

Подпараграф **2.2. „Нов подход към значението на културната идентичност като икономика, базирана на идентичността”** разкрива един *нов подход* към значението на културната идентичност. **Икономиката, базирана на идентичността** се занимава с важен въпрос: **как икономически да се управлява идентичността в среда с ограничени ресурси и нарастваща**

¹ Parusheva, T., Cultural Tourism: Markets and Strategies, Publishing House “Avangard Prima”, Sofia, 2017, p. 61.

конкуренция между отделните региони и общества¹. Анализирани са основните функции, които характеризират икономиката, базирана на идентичността. Тя е процес, който включва **три съществени характеристики** – чувство на принадлежност към дадена идентичност, разпознаваем имидж и разпространение на идентичността. Разгледана е *връзката* между туризма и икономиката, базирана на идентичността. Всеки устойчив модел на туризма включва *три основни стълба* (вж. Фигура 11):

Фигура 11. Основни стълбове на устойчивия модел на туризма

Източник: Систематизация на автора

Културната идентичност е в основата на икономиката, базирана на идентичността. Тя е фактор за привлекателността на туристическите дестинации.

Подпараграф 2.3. „Влияние на глобализацията върху културната идентичност” дискутира връзката между глобализацията и идентичността. Глобализацията оказва **положителни и отрицателни въздействия** върху културната идентичност². Въпреки това, тя е **най-значимата сила в осъзнаването и съхраняването на културната идентичност**. Проявява се като **власт на местната култура**. Акцент е поставен върху *хомогенизацията* в културата. Глобалната тенденция не може да премахне културните различия, защото **хората имат право да се придържат към собствените си култури**. Глобализацията не води до културно обезличаване и загуба на идентичността, а до безкрайно **мултиплициране на идентичности**.

¹ Andre, M., Tourism and Identity, Centre Maurits Coppieters, Brussels, 2011, No 1, p. 16.

² Malgaj, L., The Impact of Globalization, 2009, <http://www.mystressmanagementnet>, достъпен на 09.05.2020.

Трети параграф анализира проявленията на глобализацията в културните практики. Подпараграф **3.1. „Продуктова стандартизация, културна комодитизация и консуматорство”** се фокусира върху продуктовата стандартизация, културната комодитизация и консуматорството. Дискутирани са последиците от стандартизирания модел на потребление за хората от различните култури. Комодитизацията е разгледана като най-лошият ефект от глобализацията върху културата. Културата често се **комодитизира и превръща в нова форма (стока)**, за да се продаде. **Културната комодитизация** се извършва чрез *създаване на неистински културни артефакти*¹. Посочени са *проблемите*, породени от консуматорството. Смята се, че **консуматорството** разрушава културата и създава *екологични и социални проблеми*².

Подпараграф **3.2. „Ерозия на местната култура, автентичност и културна дифузия”** насочва изследователския интерес към ерозията на местната култура, автентичността и културната дифузия. Специално място е отделено на *ерозията на местните култури и традиционните начини на живот и обичаи*. Дискутирана е *автентичността* на туристическите преживявания в чуждите култури (вж. *Фигура 12*).

Фигура 12. Автентичност на туристическите преживявания

Източник: Систематизация на автора

¹ Richards, G., Cultural tourism in Europe, CABI, Wallingford, 1996, p. 23.

² Parusheva, T., Ecological and Economic Aspects of Cultural Tourism, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 22, No 3, 2019, pp. 285-290.

Разгледано е понятието *културна дифузия* и *културните елементи*, разпространявани чрез туризма. В туризма, **културната дифузия** се отнася или до туристите или до населението-домакин, които разпространяват и адаптират културни елементи. **Културните елементи**, разпространявани чрез туризма, могат да бъдат *гастрономия, облекло, език, традиции, изкуство и музика, ръчни занаяти, архитектура, религия и дейности за свободното време*.

Подпараграф **3.3. „Акултурация, културна асимилация и културен конфликт”** разглежда процеса на акултурация на индивиди от различни култури. *Акултурацията* се отнася до *културно заемане*, когато някои елементи на другата култура са добавени, *без да се изоставя коренната култура*. *Културната асимилация* възниква когато едно лице *напълно се адаптира* към общоприетите ценности на новата култура и *се откаже от своето културно наследство*. Поставен е акцент върху *културните конфликти*, които произтичат от културните контакти (вж. *Фигура 13*).

Фигура 13. Причини за културни конфликти

Източник: Систематизация на автора

По наше мнение, **международният туризъм** намалява вероятността за културен конфликт и води до **културно разбирателство и мир**. Повишените нива на *комуникация, търговия и пътуване* мултиплицират взаимодействията между културите и насърчават хората да обръщат внимание на своята **културна уникалност и идентичност**.

Глава трета

АНАЛИЗ И ОЦЕНКА НА УСТОЙЧИВОТО РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ В ГЛОБАЛНАТА СРЕДА

В трета глава са направени анализ и оценка на устойчивото развитие на културния туризъм в глобалната среда. Изследователският интерес е насочен към проучване състоянието на старите и новите чудеса на света и устойчивото развитие на културния туризъм в световен мащаб. Специално място е отделено на устойчивото развитие на културния туризъм в топ 3 дестинации в Европа, според броя обекти на световното наследство под закрилата на ЮНЕСКО. Вниманието е фокусирано върху устойчивото развитие на културния туризъм в България.

Първи параграф изследва състоянието на чудесата на света и устойчивото развитие на културния туризъм в световен мащаб. Подпараграф **1.1. „Анализ и оценка на състоянието на старите чудеса на света”** анализира състоянието на седемте чудеса на Древния свят. Сред тях са: *Египетските пирамиди; Висящите градини на Вавилон; Статуята на Зевс Олимпийски; Храмът на Артемида в Ефес; Мавзолеят в Халикарнас; Родоският колос и Александрийският фар*. Те представляват безспорно свидетелство за човешката изобретателност, въображение и упорита работа.

Седемте чудеса на Древния свят са оценени като най-великите човешки творения до това време. Подробно са разгледани характеристиките на всяко едно от тези прочути произведения на изкуството и архитектурата. Специално място е отделено на икономическите резултати на туристическия сектор в страните, в които се намират. Те представляват възможност за привличане на туристи от цял свят. Тези културни обекти са невероятни със своите размери и красота.

Изяснено е значението на **Египетските пирамиди** за туризма на дестинацията, които са *единственото оцеляло чудо до наши дни*. Те са най-посещаваната атракция в Египет и основна мотивация за потенциалните туристи при избор на дестинацията. Подчертано е значението на туризма за икономическия сектор в страната.

Подпараграф 1.2. „Анализ и оценка на състоянието на новите чудеса на света” разглежда състоянието на новите седем чудеса на света (вж. Фигура 14). Те представляват съвременна алтернатива на Седемте чудеса на Античния свят и са високо ценени за тяхната символика, естетически, културни, исторически и природни качества.

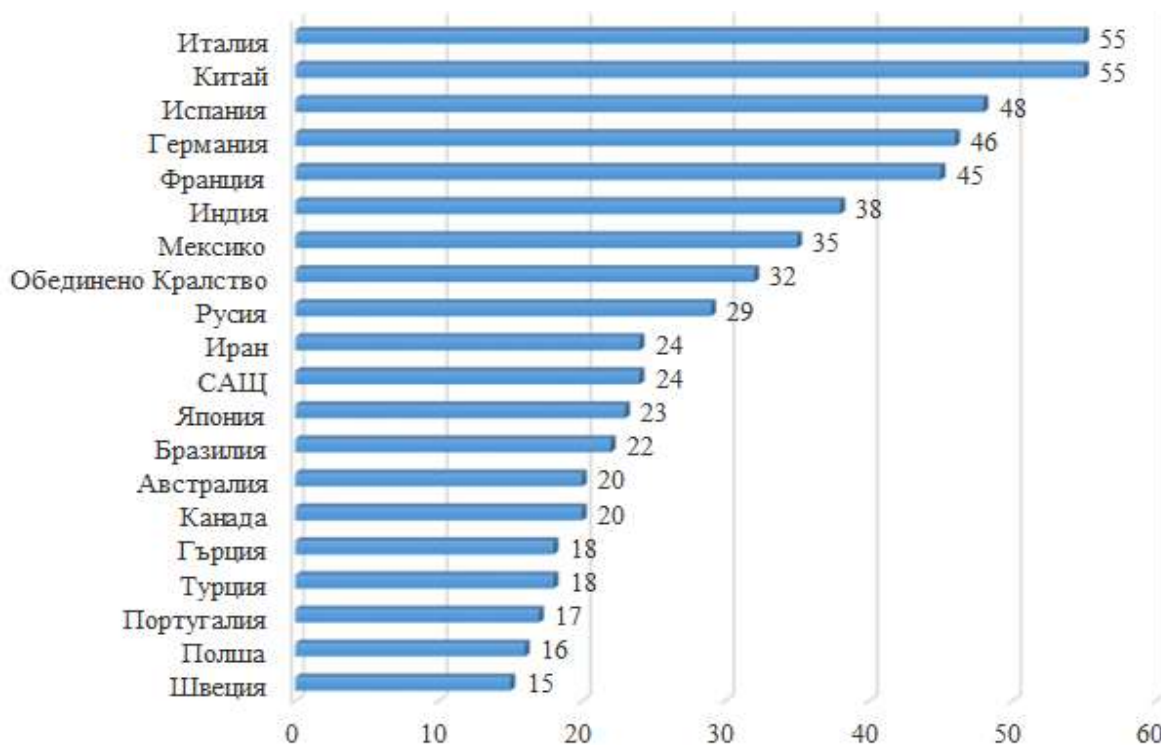
Фигура 14. Новите седем чудеса на света

Източник: Систематизация на автора

Новите седем чудеса на света се намират в едни от най-посещаваните туристически дестинации в света. Отбелязано е, че те са **ключова историческа атракция** за развитие на устойчив културен туризъм. Акцент е поставен върху значението им като безспорен символ на **глобалната култура**. Анализирани са приходите от туристическите посещения за страните, в които се намират. Разгледан е впечатляващият *икономически резултат от ръста на туристи* в изброените дестинации, след като са били определени като част от новите 7 чудеса на света. Увеличението на посетителите отразява значението на обектите като **ключова историческа атракция**.

Подпараграф 1.3. „Развитие на устойчив културен туризъм в света”, разглежда класацията на топ държавите, според броя на обектите, включени в списъка със световно наследство на ЮНЕСКО. Към 2019 г. има общо **1211 обекта на световното наследство, разположени в 167 държави**. От тях, **869 са**

културни, 213 са природни и 39 – смесени. Акцент е поставен на класацията на ЮНЕСКО за страните с най-много обекти на световно наследство за 2019 г. (вж. графика 1)¹.

Графика 1. Брой обекти на световното наследство по държави за 2019 г.

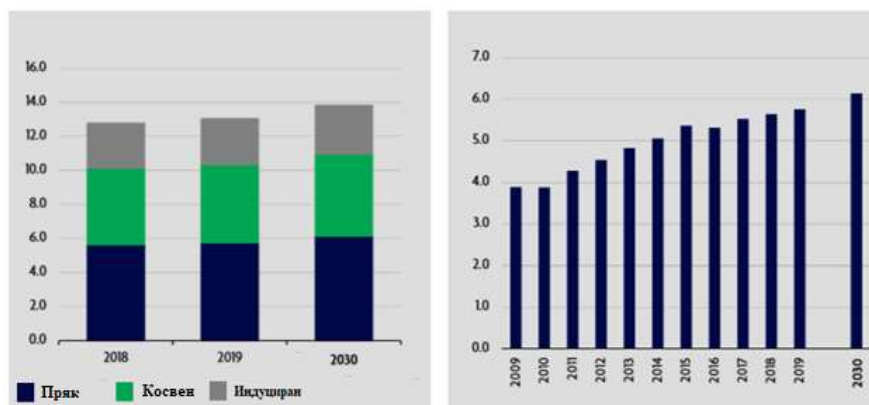
Източник: Систематизация на автора

Дискутирани са прогнози за развитието на международния туризъм в света към 2030 г. Те предвиждат, че **международните туристически пристигания ще се увеличат средно с 43 милиона годишно между 2010 г. и 2030 година** и ще достигнат 1,8 милиарда в края на периода.

Анализирани са резултатите от новата дългосрочна прогноза на СОТ за международните туристически потоци през двете десетилетия между 2010-2030 година. Въз основа на направените прогнози, може да бъде потвърдено фундаменталното значение на сектора за *устойчиво развитие на световните икономики*. Цялостното развитие на туризма трябва да се ръководи от **принципите на устойчив растеж**.

¹ UNESCO World Heritage Centre, 2020, p. 1.

Във **втори параграф** са направени анализ и оценка на развитието на културния туризъм в топ 3 дестинации в Европа, според броя обекти на световното наследство под закрилата на ЮНЕСКО. Подпараграф **2.1. „Анализ на устойчивото развитие на културния туризъм в Италия”** разглежда значителния принос на туризма за брутния вътрешен продукт на Италия (вж. *Графика 2*), както и въздействието му върху заетостта и капиталовите инвестиции¹.

Графика 2. Директен и общ принос на пътуванията и туризма в Италия

Източник: Систематизация на автора

Акцент е поставен върху *многообразието от обекти*, които класират страната на **първо място** в списъка на световното културно наследство на ЮНЕСКО. Разгледани са забележителностите, които са се превърнали в *международен символ* на дестинацията. Специално място е отделено на прогнозите за развитие на културния туризъм в страната. Те изясняват необходимостта от **инициативи и проекти, насочени към устойчив културен туризъм**, с цел запазване *лидерската позиция* на Италия в културния туризъм.

Подпараграф **2.2. „Анализ на устойчивото развитие на културния туризъм в Испания”** изяснява икономическия принос на туризма в Испания. Анализирани са икономическите резултати на сектора спрямо БВП и заетостта², които класират дестинацията като **най-конкурентна в областта на туризма**³.

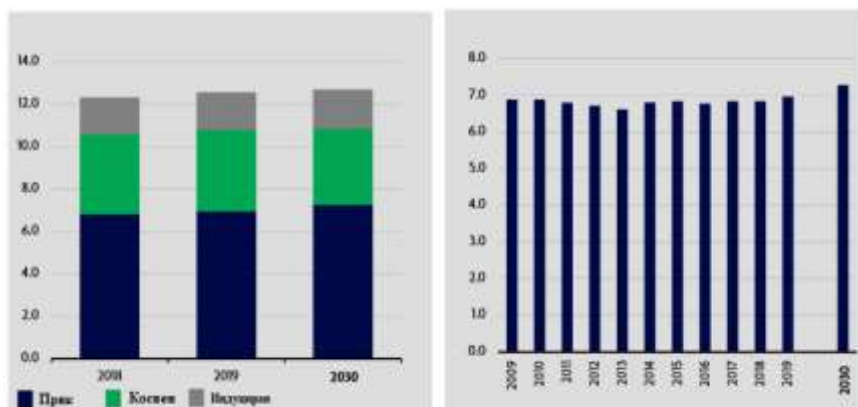
¹ Travel & Tourism Economic Impact 2020, Italy, World Travel and Tourism Council, p. 3

² Travel & Tourism Economic Impact 2020, Spain, World Travel and Tourism Council, p. 4.

³ The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019, Travel and Tourism at a Tipping Point, World Economic Forum, <http://www3.weforum.org>, достъпен на 11.06.2020.

Каталуния е реализирала най-голям брой международни туристи през 2019 г., следвана от *Балеарските и Канарските острови*. Открито е значението на обектите, включени в Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО. Тяхното многообразие я поставя на **второ място** сред топ 3 туристически дестинации в Европа. Разгледани са прогнози за културния туризъм в Испания. Те я утвърждават като културна дестинация, в която се преплитат *традиционна местна култура и автентичен туристически опит*¹.

Подпараграф **2.3. „Анализ на развитието на културния туризъм в Германия”** подчертава приноса на туризма за заетостта на Германия² (вж. *Графика 3*). Тя заема почетното **трето място** в доклада на Световния икономически форум за 2019 г. относно **конкурентоспособността на пътуванията и туризма**³. Изтъкнато е значението на обектите, включени в Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО.

Графика 3. Директен и общ принос на пътуванията и туризма към заетостта в Германия

Източник: Систематизация на автора

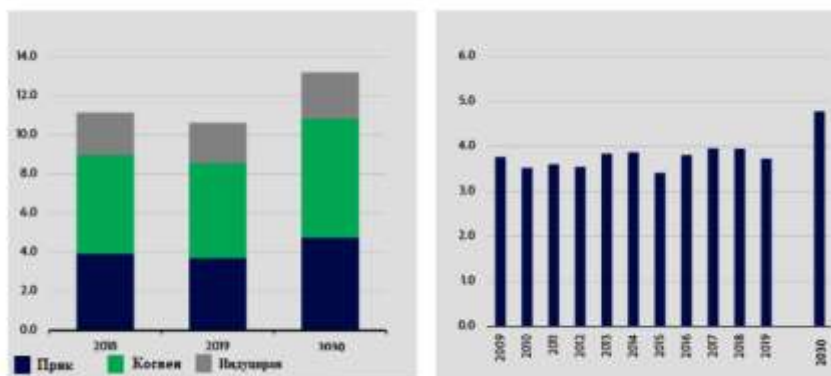
Анализираните са актуални прогнози за развитието на туризма и в частност, културния туризъм в Германия. Те насочват вниманието към повишаващата се роля на *устойчивия културен туризъм в дестинацията*.

¹ <http://www.spain.info>, достъпен на 11.06.2020.

² Travel & Tourism Economic Impact 2020, Germany, World Travel and Tourism Council, p. 4.

³ The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019, Travel and Tourism at a Tipping Point, World Economic Forum, <http://www3.weforum.org>, достъпен на 11.06.2020.

Трети параграф поставя акцент върху устойчивото развитие на културния туризъм в България. Подпараграф **3.1. „Анализ на устойчивото развитие на културния туризъм в България”** се фокусира върху приноса на туристическия сектор към брутния вътрешен продукт и заетостта в страната¹ (вж. Графика 4).

Графика 4. Директен и общ принос на пътуванията и туризма към заетостта в България

Източник: Систематизация на автора

Открито е значението на обектите, включени в Списъка на световното наследство на ЮНЕСКО. Те я представят като една от *най-атрактивните дестинации за хора с интереси към историята и културата*. В списъка са включени 10 обекта на **материалното наследство**, от които 7 културни, 2 природни и един сериен обект, и 7 на **нематериалното наследство**. Анализирани са актуални прогнози за развитието на туризма и в частност, културния туризъм в страната. Според тях, туризмът и културата трябва да продължат да работят заедно, за да осигурят *устойчиво бъдеще за културния туризъм*.

Подпараграф **3.2. „SWOT анализ на културния туризъм в България”** откроява ресурсите за развитие на устойчив културен туризъм в България. Вниманието е насочено към **богатото историческо наследство и културно многообразие** на страната. България е земя на **седем цивилизации**.

Анализирани са силните и слабите страни, възможностите и заплахите пред сектора. Те показват, че България все още не е *достатъчно разпознаваема*

¹ Travel & Tourism Economic Impact 2020, Bulgaria, World Travel and Tourism Council, p. 4.

като дестинация за културен туризъм на чуждите пазари и на вътрешния пазар. Изведени са насоки за реклама на страната като дестинация за устойчив културен туризъм. Предложени са представяне на дестинацията чрез *знакови културни обекти и преживявания*, изграждане на *устойчив бранд*, по-активно рекламиране на нови пазари и вътрешния пазар на страната.

Подпараграф **3.3.** изтъква значението на МФФ „Море от Ритми” за съхраняването и предаването на фолклорното богатство. Фестивалът акцентира върху *автентичността*, стимулира творчеството в областта на *изкуствата, фолклора, занаятите* и запазва връзката с *народните традиции*. Анализирани са резултатите от проведеното емпирично изследване – с участниците във фестивала и експертите. Участниците в изследването са единодушни, че събитието е от изключително значение за *популяризирането на регионалната идентичност* и поддържането на местните традиции и ценности. Разработен е авторов модел за **популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм** (вж. Фигура 15).

Фигура 15. Авторов модел за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм

Източник: Систематизация на автора

Авторовият модел е изграден въз основа на четири последователни етапа. Той има универсален характер и може да бъде приложен във всеки регион спрямо конкретните условия.

Глава четвърта

БЪДЕЩО РАЗВИТИЕ НА КУЛТУРНИЯ ТУРИЗЪМ В ГЛОБАЛНОТО ПРОСТРАНСТВО

Четвърта глава поставя акцент върху основни политики за развитие на устойчив културен туризъм. Вниманието е насочено към актуални тенденции и предизвикателства пред развитието на устойчив културен туризъм. Последният е анализиран в ролята му на средство за бъдещо устойчиво развитие.

Първи параграф разглежда политики за развитие на устойчив културен туризъм. Подпараграф **1.1.** се фокусира върху **основни принципи при разработването на политики за развитие на устойчив културен туризъм**¹. Анализирани са концепциите за културното планиране и картографиране. Разгледани са принципите на Европейската асоциация на историческите градове. Културните политики насърчават към устойчиво развитие. Те следва да утвърждават и популяризират богатството на националната култура.

Подпараграф **1.2.** „**Фактори и показатели, влияещи при създаването на политики за устойчив културен туризъм**“ дискутира областите на приложение на показателите за устойчив културен туризъм² (вж. *Фигура 16*).

Фигура 16. Области на приложение на показателите при създаването на политики за устойчив културен туризъм

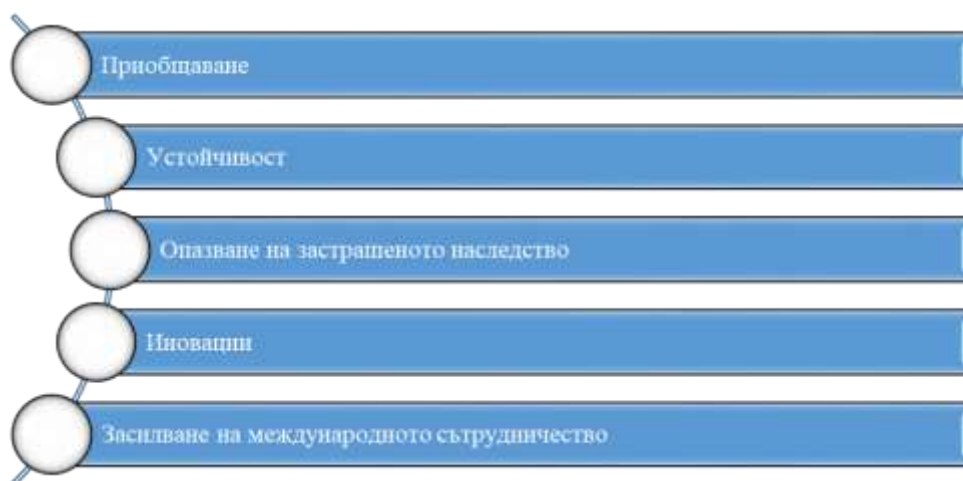
Източник: Систематизация на автора

¹ Council of Europe, Cultural policy review programme, <http://www.coe.int>, 2019, достъпен на 01.07.2020.

² Joffe, A., Reshaping cultural policies: advancing creativity for development, UNESCO, 2017, pp. 167-183.

Те влияят върху икономическото поведение, политическото участие и социалната солидарност при формирането на политики за развитие на устойчив културен туризъм¹. Подчертани са показателите, които намират приложение при разработване на политики за устойчив културен туризъм. Те представляват цялостна система от 22 количествени и качествени показатели на ЮНЕСКО. Акцент е поставен върху значението им за развитие на устойчив културен туризъм.

Подпараграф 1.3. „Политики за развитие на устойчив културен туризъм в Европа” акцентира върху начина, по който културният туризъм се възприема и интерпретира в контекста на Европейския съюз. Разгледани са водещи културни политики в Европа и примери като **Натура 2000** и **Европейска рамка за действие в областта на културното наследство**. Дискутиран е **Работният план за култура 2019-2022** и стълбовете, върху които е изграден² (вж. Фигура 17).

Фигура 17. Основни стълбове на Работния план за култура 2019-2022 г.

Източник: Систематизация на автора

Специално място е отделено на културното развитие като цел на новите политики в европейските градове.

¹ Daniell, K., The role of national culture in shaping public policy: A review of literature, HC Coombs Policy Forum, 2014, p. 12.

² Europa Nostra, <http://www.europanostra.org>, достъпен на 03.07.2020.

Втори параграф анализира световни тенденции и предизвикателства пред развитието на устойчив културен туризъм. Подпараграф **2.1. „Тенденции в развитието на устойчив културен туризъм”** разглежда количествени и качествени тенденции в развитието на устойчив културен туризъм. Чрез проучване на ATLAS са идентифицирани основните **количествени тенденции за устойчиво развитие на културния туризъм**¹ (вж. *Фигура 18*). Акцент е поставен и на качествените тенденции.

Фигура 18. Основни количествени тенденции за устойчиво развитие на културния туризъм

Източник: Систематизация на автора

Специално място е отделено на интереса към *популярната култура* и повишената роля на *изкуствата и креативността*. Те излизат на преден план като важен пазар за културен туризъм, заедно с по-традиционните висока култура и исторически атракции. Изтъкнати са промените в изискванията на туристите към културния продукт. Разгледани са *новите тенденции*, които се проявяват в техните предпочитания.

Подпараграф **2.2. „Предизвикателства пред устойчивото развитие на културния туризъм”** разглежда съществени предизвикателства, които възникват пред устойчивото развитие на културния туризъм. Необходимо е те да бъдат внимателно анализирани, за да могат дестинациите да се справят адекватно с тях и да намират нови **алтернативи за развитие и**

¹ ATLAS (Association for Tourism and Leisure Education), Trends in Cultural Tourism, 2012, p. 15.

усъвършенстване. Посочени са възможните негативни ефекти върху културно-историческите ценности¹ (вж. фигура 19).

Фигура 19. Ограничаване на негативните ефекти върху общността

Източник: Систематизация на автора

Поставен е акцент върху целите, към които културният туризъм трябва да се стреми, за да неутрализира заплахите. Подчертана е нуждата от *баланс между икономическите цели и запазването на културната идентичност*².

Подпараграф **2.3. „Препоръки за развитие на устойчив културен туризъм”** откроява основни препоръки за постигане на устойчив културен туризъм. Централно място заема идеята за инвестиране в **дигитални технологии**, с цел постигане на ефективен контрол върху посещенията и туристическата инфраструктура. Посочени са *конкретни насоки* за развитие, свързани с просперитета на туристическите дестинации и културните обекти. Внедряването им е ключов момент за създаването на устойчив културен обект.

Анализирани са основите на устойчиво развитие на културен туризъм и етапите за тяхното внедряване от местните власти. Разгледани са последователни стъпки в плана за действие на местните общини.

Трети параграф разкрива възможности за бъдещо устойчиво развитие на културния туризъм. Подпараграф **3.1. „Европейски столици на културата”**

¹ Jamieson, W., The Challenges of Sustainable Community Cultural Heritage Tourism, UNESCO Workshop on Culture, Heritage Management and Tourism in Bhaktapur, Nepal, 2000, p. 5.

² Parris, R., Tourism and cultural interaction: issues and prospects for sustainable development, Proceedings of a round table, Culture, tourism, development: crucial issues for the XXI-st century, Annals of Tourism Research, Paris, 26-27 June 1996, p. 49.

поставя акцент върху проекта Европейски столици на културата. Посочени са трите фази на инициативата и техните характерни особености. Разгледани са основните цели и приоритети на концепцията. Те акцентират върху културата на градовете, която трябва да бъде **достъпна за европейската аудитория** и да се създаде обща **универсална рамка на европейската култура** като цяло¹.

Специално място е отделено на *предимствата* и възможностите за градовете, които участват в инициативата. Дискутирани са положителни икономически резултати от инициативата Европейски столици на културата² (вж. Фигура 20).

Фигура 20. Положителни икономически резултати от инициативата Европейски столици на културата

Източник: Систематизация на автора

Отправени са *препоръки* към българските участници, които трябва да се стремят не само към обновяване на обществените пространства или подобряване на социалния и културен живот.

Подпараграф 3.2. „Транснационални културни маршрути” разглежда концепцията за транснационалните културни маршрути, като нов подход към устойчивото развитие на културния туризъм. Акцент е поставен върху ролята на международните съвети и комитети, които идентифицират, проучват и

¹ Corijn, E., S. Van Praet, Antwerp 93, in the Context of European Cultural Capitals: Art Policy as Politics, A Balance Sheet, Vrije Universiteit Brussel, 1994, p. 51.

² Herrero, L. C., The economic impact of cultural events: A case-study of Salamanca 2002 European Capital of Culture, 2006, p. 48.

подобряват тяхното значение. Целта им е подкрепа при идентифицирането на обекти на наследството, които попадат в **мултидисциплинарния контекст** на транснационалните културни маршрути. Специално място е отделено на някои от най-значимите световни и европейски културни маршрути. Те имат съществена роля за поддържането на **споделените европейски ценности**, културното многообразие и междукултурния диалог.

Подпараграф **3.3. „Инициативи, проекти и програми за устойчиво развитие на културния туризъм”** насочва вниманието към разнообразието от инициативи, проекти и програми за устойчиво развитие на културния туризъм. Разгледани са някои успешни инициативи, проекти и програми¹ (вж. *Фигура 21*).

Фигура 21. Успешни инициативи, проекти и програми

Източник: Систематизация на автора

Дискутирани са възможностите за *запазване на културните ресурси, повишаване на благосъстоянието на местната общност и увеличаване на информираността сред туристите*. Анализирани са характерните особености на всяка инициатива, проект и програма. Те са разгледани като средство за **устойчиво развитие на културния туризъм**. Акцент е поставен на възможностите за *финансиране, популяризиране и добри практики*, от които могат да се възползват множеството културни атракции.

¹ <http://www.eur-lex.europa.eu>, достъпен на 15.07.2020.

ЗАКЛЮЧЕНИЕ

В условията на бързо разрастваща се глобализация, културният туризъм се възприема като средство за **мултикултурен диалог, разбирателство** и укрепване на **световния мир**. Той предлага нови възможности за дестинациите, с фокус върху принципите на **устойчивост и глобален растеж**.

В **първа глава** на дисертационния труд са разгледани **теоретичните основи на културния туризъм в контекста на глобализацията**. Представени са съвременните измерения на културния туризъм. Формулирана е авторова дефиниция за *култура*. Изведена е авторова концепция за *новата парадигма на културния туризъм*. Поставен е акцент върху световното наследство като израз на глобалната култура. Доказан е приносът на културния туризъм като фактор за устойчиво икономическо развитие. Специално място е отделено на ролята на дигитализацията и информационните и комуникационните технологии. Предложена е авторова дефиниция за *дигитализация* в устойчивия културен туризъм.

Във **втора глава** са изследвани **ефектите от глобализацията върху устойчивия културен туризъм**. Културното многообразие е разгледано като ключов ресурс за устойчиво развитие на туризма. Анализирано е *взаимодействието между глобализацията и културната идентичност*. Изтъкната е *връзката между културната идентичност и културния туризъм*. Акцент е поставен върху основните черти на *икономиката, базирана на идентичността*. Дискутирани са проявленията на глобализацията в културните практики.

В **трета глава** са извършени **анализ и оценка на устойчивото развитие на културния туризъм в глобалната среда**. Проучено е състоянието на *старите и новите чудеса на света*. Разгледани са топ дестинациите, според броя обекти на *световното наследство* под закрилата на ЮНЕСКО. Специално място е отделено на *прогнозите* за развитието на международния туризъм в света към 2030 г. Оценено е развитието на устойчивия културен туризъм в *топ 3 дестинации в Европа*, според броя обекти на световното наследство в списъка на ЮНЕСКО. Акцент е поставен върху приноса на туристическия сектор за

икономиката на *България*. Подчертани са силните, слабите страни, възможностите и заплахите пред устойчивия културен туризъм в страната. Въз основа на проведеното емпирично изследване, е разработен **авторов модел за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм**.

В четвърта глава са разкрити възможностите за бъдещо развитие на устойчив културен туризъм в глобалното пространство. Разгледани са *актуални политики* за развитие на устойчив културен туризъм. Специално място е отделено на *тенденциите и предизвикателствата* пред развитието на устойчив културен туризъм. Изяснена е значимостта на проекта *Европейски столици на културата*. Концепцията за *транснационалните културни маршрути* е изведена като нов подход към наследството и културната идентичност. Доказано е значението на разнообразни *инициативи, проекти и програми* като средство за бъдещо устойчиво развитие на културния туризъм.

Получените научни и научно-приложни резултати ни дават основание да твърдим, че **основната цел** на дисертационния труд е *постигната*. Поставените **изследователски задачи** са *изпълнени*. **Изследователската теза** е *потвърдена*. Формулираните **работни хипотези** са *доказани*.

На база на направените *обобщения и анализи*, можем да подчертаем няколко основни **извода**. Устойчивият културен туризъм е инструмент за *икономически растеж*. *Дигитализацията на културното наследство и ИКТ* допринасят за устойчиво развитие на дестинациите за културен туризъм. Глобализацията *насърчава културното многообразие и културната идентичност*. Опазването и съхраняването на културното наследство за бъдещите поколения следва да бъдат в синхрон с *принципите на устойчивостта*. Дестинации, които използват културните ресурси по устойчив начин, *гарантират качеството на живот* на местното население и привличат посетители от целия свят, създавайки *икономически ползи*.

Представеното изследване не претендира за всеобхватност. Постигнатите в него резултати могат да бъдат доразвивани и допълвани или да послужат като основа за бъдещи задълбочени проучвания, анализи и препоръки.

IV. СПРАВКА ЗА ПРИНОСИТЕ В ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД

Като резултат от извършената проучвателна, изследователска и емпирична работа по дисертационния труд, открояваме следните научни и научно-приложни приноси:

- **научни приноси**

1. На базата на извършен теоретичен анализ са изяснени визията за глобалните трансформации в културата и концепцията за новата парадигма на културния туризъм. Обогатено е теоретичното познание чрез изведените авторови дефиниции на понятията „култура” и „устойчив културен туризъм”, и тяхната специфика.

2. Изследвана е ролята на дигитализацията и информационните и комуникационните технологии за устойчиво развитие на културния туризъм. Допълнена е теорията чрез авторова дефиниция на понятието „дигитализация в устойчивия културен туризъм” и неговите особености.

3. Проучено е взаимодействието между глобализацията и културната идентичност. Изяснена е връзката между културната идентичност и устойчивия културен туризъм в контекста на местното и глобалното. Представен е нов подход към културната идентичност като икономика, базирана на идентичността.

4. Разработен е авторов модел за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм. Той има универсален характер и може да бъде приложен във всеки регион спрямо конкретните условия.

- **научно-приложни приноси**

5. На база на направени анализ и оценка е установено устойчивото развитие на културния туризъм в глобалната среда. Проучено е състоянието на избрани обекти и елементи на световното културно наследство под закрилата на ЮНЕСКО. Изследвано е устойчивото развитие на културния туризъм в световен мащаб, Европа и България.

6. Въз основа на резултатите от проведено емпирично изследване са извършени задълбочен анализ и оценка на ролята на Международния фолклорен

фестивал „Море от ритми”, град Балчик за популяризиране на регионалната културна идентичност и постигане на устойчив културен туризъм.

7. Систематизирани са основните тенденции и предизвикателства пред развитието на устойчив културен туризъм. Открити са основните количествени и качествени тенденции, и предизвикателствата пред опазването на културните ресурси. Изтъкнати са промените в изискванията на туристите към културния продукт.

8. Разкрити са възможности за бъдещо развитие на устойчив културен туризъм в глобалното пространство. Посочени са предимствата на значими концепции – Европейски столици на културата и транснационални културни маршрути. Поставен е акцент върху разнообразието от инициативи, проекти и програми за бъдещо развитие на сектора.

**V. СПИСЪК НА ПУБЛИКАЦИИТЕ ПО ДИСЕРТАЦИОННИЯ ТРУД,
КОИТО НЕ ПОВТАРЯТ НАУЧНИТЕ ТРУДОВЕ ЗА ПРИДОБИВАНЕ НА ОНС „ДОКТОР”
И ЗАЕМАНЕ НА АКАДЕМИЧНИТЕ ДЛЪЖНОСТИ „ДОЦЕНТ” И „ПРОФЕСОР”**

Публикации и бази данни, в които са реферирани и индексирани
I. Публикувана монография, която не е представена като основен хабилитационен труд
1. Parusheva, T. (2017). <i>Cultural Tourism: Markets and Strategies</i> , “Avangard Prima” Publishing House, Sofia, 161 pp. ISBN 978-619-160-750-1; <i>Национален регистър на издаваните книги в България</i> . https://www.google.bg/search?hl=bg&source=hp&ei=P6C_XoqoBvSLk74P2-2osAg&q=ISBN+978-619-160-750-1&gs_lcp=CgZwc3ktYWlQA1COjwFYjo8BYN6dAWgBcAB4AIABtAGIAbQBkgEDMC4xmAEAoAECOAEBqgEHZ3dzLXdperABA&scient=psy-ab&ved=0ahUKEwjKw6vX97fpAhX0xcQBHds2CoYQ4dUDCAY&uact=5
II. Публикувана книга, която е представена като дисертационен труд за присъждане на научна степен „доктор на науките”
2. Парушева, Т. (2020). <i>Нова парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията</i> , Издателство „Авангард Прима”, София, 394 с. ISBN 978-619-239-470-7; <i>Национален регистър на издаваните книги в България</i> . https://www.google.bg/search?hl=bg&source=hp&ei=P6C_XoqoBvSLk74P2-2osAg&q=ISBN+978-619-160-750-1&gs_lcp=CgZwc3ktYWlQA1COjwFYjo8BYN6dAWgBcAB4AIABtAGIAbQBkgEDMC4xmAEAoAECOAEBqgEHZ3dzLXdperABA&scient=psy-ab&ved=0ahUKEwjKw6vX97fpAhX0xcQBHds2CoYQ4dUDCAY&uact=5 http://www.booksinprint.bg/Publication/Search?SearchCriteria=ISBN%3A978-619-239-470-7%3AAnd&page=1
III. Статии и доклади, публикувани в нереферирани списания с научно рецензиране или публикувани в редактирани колективни токове
• Научни статии
3. Parusheva, T. (2019). <i>Social Effects of Cultural Tourism</i> , Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 22, No 3, pp. 279-284. ISSN 1311-0527; <i>Cabdirect</i> . https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20193517502
4. Parusheva, T. (2019). <i>Ecological and Economic Aspects of Cultural Tourism</i> , Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 22, No 3, pp. 285-290. ISSN 1311-0527; <i>Cabdirect</i> . https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20193517503
5. Parusheva, T. (2017). <i>Global trends in leisure and cultural tourism</i> , Scientific Journal “Economics and Finance”, Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, pp. 265-270. ISBN 978-0-9955865-3-6; <i>RSCI/ПИИЦ, Index Copernicus International (ICV 2016 – 74.6), Ulrich’s Periodicals Directory, Google Scholar</i> . http://sites.znu.edu.ua/science-earth/assets/documents/principles/WORLD-

[SCIENTIFIC-EXTENT.pdf](#)

6. **Parusheva, T.** (2017). *Role of Cultural Resources for the Attractiveness of Destinations*, Scientific Journal “Economics and Finance”, Edizioni Magi, Roma, Italy, pp. 323-327. ISBN 978-0-9942661-7-0; RSCI/ПИИЦ, Index Copernicus International (ICV 2016 – 74.6), Ulrich’s Periodicals Directory, Google Scholar.

<http://conferencii.com/files/archive/2017-11.pdf>

7. **Парушева, Т.** (2017). *Културният туризъм: икономически желана перспектива*, Сборник от статии по случай 65 годишнина на проф. д-р Иван Марков, ВТУ „Св. Св. Кирил и Методий” – Велико Търново, Издателство „Фабер”, с. 349-358. ISBN 978-619-00-0583-4; Национален регистър на издаваните книги в България.

<http://www.booksinprint.bg/Publication/Search?SearchCriteria=AuthorName%3A%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D0%BD%3A&SortBy=PublisherCode&page=2>

8. **Parusheva, T.** (2016). *Creativity and Changes in Cultural Tourism*, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 19, No 2, pp. 125-130. ISSN 1311-0527; Cabdirect.

<https://www.cabdirect.org/cabdirect/search/?q=parusheva>

9. **Парушева, Т.** (2016). *Устойчиво развитие на нематериалното културно наследство*, Аграрен университет – Пловдив, Научни трудове, т. LX, кн. 1, Кръгла маса „Специализирани видове туризъм – предизвикателства и перспективи”, 3 – 4 юни, Академично издателство на Аграрен университет Пловдив, с. 17-24. ISSN 1312-6318 (Print), ISSN 2367-5845 (Online); CAB Abstracts, EBSCO Publishing, AGRIS и частично в още 30 други бази данни на CAB International.

<http://www.nauchnitrudove.au-plovdiv.bg/journals.php>

10. **Парушева, Т.** (2015). *Трансформации в новия културен туризъм*, Международна кръгла маса „Тенденции и предизвикателства пред глобалния туризъм”, посветена на 25-годишнината от създаването на катедра „Икономика на туризма”, 30 – 31 октомври 2015, „Инфраструктура & комуникации” – Научно списание на факултет „Икономика на инфраструктурата” при УНСС, Издателство „Авангард Прима”, София, година 5, кн. 10, с. 195-199. ISSN 1314-0930; Национален референтен списък (НРС).

<https://www.nacid.bg>

11. **Parusheva, T.** (2014). *Contribution of Cultural Tourism to Experience in Different Destinations*, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 17, No 3, pp. 311-316. ISSN 1311-0527; Cabdirect.

<https://www.cabdirect.org/cabdirect/search/?q=parusheva>

12. **Parusheva, T.** (2014). *Avantages concurrentiels de la diversite culturelle dans l'industrie de l'hospitalite*, Revue européenne du droit social, Volume XXIV, Issue 3, Edition Bibliotheca, pp. 177-183. ISSN 1843-679X; Central and Eastern European Online Library(CEEOL).

<https://www.ceeol.com/search/advanced>

13. **Парушева, Т.** (2014). *Културните различия в контекста на глобализацията // Cultural Differences in the Context of Globalization*, „Инфраструктура & комуникации”, Научно списание на факултет „Икономика на инфраструктурата”

– УНСС, Издателство „Авангард Прима”, София, година 4, кн. 7, с. 18-23 // pp. 24-28. ISSN 1314-0930; *Национален референтен списък (НРС)*.

<https://www.nacid.bg>

14. **Парушева, Т.** (2014). *Световното наследство: израз на глобалната култура // World Heritage: an Expression of the Global Culture*, „Инфраструктура & комуникации”, Научно списание на факултет „Икономика на инфраструктурата” – УНСС, Издателство „Авангард Прима”, София, година 4, кн. 9, с. 27-31 // pp. 32-35. ISSN 1314-0930; *Национален референтен списък (НРС)*.

<https://www.nacid.bg>

15. **Parusheva, T.** (2013). *Impact of Globalization on Multiculturalism of Tourist Destinations*, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 16, No 1, pp. 57-61. ISSN 1311-0527; *Cabdirect*.

<https://www.cabdirect.org/cabdirect/search/?q=parusheva>

<https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20153142921>

16. **Parusheva, T.** (2013). *Drivers of Global Tourism and Cultural Trips*, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 16, No 2, pp. 157-162. ISSN 1311-0527; *Cabdirect*.

<https://www.cabdirect.org/cabdirect/search/?q=parusheva>

<https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20153142932>

17. **Parusheva, T.** (2013). *Les dimensions du tourisme culturel*, Revue européenne du droit social, Volume XIX, Issue 2, pp. 23-31. ISSN 1843-679X; *Central and Eastern European Online Library(CEEOL)*.

<https://www.ceeol.com/search/advanced>

<http://www.revueeuropeenne-du-droitsocial.ro/reviste/nr19/nr19.pdf>

18. **Parusheva, T.** (2013). *Tourism as a Global Cultural Interaction*, Azerbaijan Tourism Institute, Baku, Turizm Elmi jurnal, No 2, pp. 239-243. ISBN 978-9952-8206-9-0.

<http://tourism.edu.az/2015/images/media/pages/research/publications/Jurnal-2.pdf>

• Научни доклади

19. **Парушева, Т.** (2020). *Културните маршрути – споделен ресурс без граници*, Юбилейна международна научна конференция „Туризмът – отвъд очакванията”, посветена на 100 години УНСС и 30 години катедра „Икономика на туризма”, 25 – 26 септември, Издателски комплекс – УНСС, София, с. 549-557. ISBN 978-619-232-296-0 (Print); ISBN 978-619-232-297-7 (Online); *Национален регистър на издаваните книги в България*.

https://www.google.bg/search?hl=bg&source=hp&ei=bz38Xsq4NdKAK74Pt86UsA0&q=ISBN+978-619-232-296-0&oq=ISBN+978-619-232-296-0&gs_lcp=CgZwc3ktYWIQA1Ca8AFYmvABYMT8AWgBcAB4AIABpgGIAaYBkgEDMC4xmAEAoAECoAEBqgEHZ3dzLXdperABAA&scient=psy-ab&ved=0ahUKEwiKrNGDxqvqAhVSwMQBHTcnBdYQ4dUDCAY&uact=5

20. **Парушева, Т.** (2019). *Опазване и съхраняване на ресурсите на културния туризъм за бъдещето*, Международна научнопрактическа конференция „Туризмът в новото хилядолетие – състояние и перспективи”, 11 – 12 октомври, Академично издателство „Ценов”, Свищов, с. 583-588. ISBN 978-954-23-1764-7; *Национален регистър на издаваните книги в България*.

<http://www.booksinprint.bg/Publication/Details/e6880edd-c4af-4715-906f-1869dfedce14>

21. **Parusheva, T.** (2018). *Влияние культуры и самобытности на туризм в направлениях*, International Scientific Conference “Problems of modern science”, Collection of Scientific Articles – Fadette Editions, Namur, Belgium, pp. 118-123. ISBN 978-2-5494-0322-5; *RSCI/ПИИЦ, Submitted for review in the Conference Proceedings Citation Index – Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)*.

<http://conferencii.com/files/archive/2018-03.pdf>

22. **Parusheva, T.** (2018). *El Turismo Cultural – Factor de Desarrollo Economico*, International Scientific Conference “Problems of the development of modern science: theory and practice”, Collection of Scientific Articles – Cartero Publishing House, Madrid, Spain, pp. 129-134. ISBN 978-84-854922-0-9; *RSCI/ПИИЦ, Submitted for review in the Conference Proceedings Citation Index – Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)*.

<http://conferencii.com/files/archive/2018-04.pdf>

23. **Parusheva, T.** (2018). *Einstieg in den Kulturtourismus*, International Scientific Conference “Perspectives of modern scientific research”, Collection of Scientific Articles – Pegasus Publishing, Lisbon, Portugal, pp. 118-122. ISBN 978-989-54130-3-8; *RSCI/ПИИЦ, Submitted for review in the Conference Proceedings Citation Index – Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)*.

<http://conferencii.com/files/archive/2018-05.pdf>

24. **Parusheva, T.** (2018). *Cultural tourism: a bridge between past, present and future*, International Scientific Conference “Synthesis of science and society in solving global problems”, Collection of Scientific Articles – Shioda GmbH, Steyr, Austria, pp. 149-156, ISBN 978-3-903115-47-3; *RSCI/ПИИЦ, Submitted for review in the Conference Proceedings Citation Index – Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH)*.

<http://conferencii.com/files/archive/2018-07.pdf>

25. **Парушева, Т.** (2018). *Устойчиво развитие на културния туризъм в дигитална среда*, Международна научна конференция „Туризмът и иновациите”, посветена на 55 години от създаването на Колеж по туризъм – Варна, 14 – 15 септември, Издателство „Наука и икономика”, Икономически университет – Варна, с. 175-183. ISBN 978-954-21-0973-0; *Национален референтен списък (НРС)*.

<https://www.nacid.bg>

26. **Parusheva, T.** (2017). *Trends in Cultural Tourism Market*, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Geography of Tourism Department, International Scientific Conference “Contemporary Tourism – Traditions and Innovations”, October 19 – 21, Sofia, pp. 336-342, ISBN 978-954-07-4327-1; *Национален референтен списък (НРС)*.

<https://www.nacid.bg>

27. **Парушева, Т.** (2016). *България – туристическа дестинация за четири сезона чрез културен туризъм*, IX Черноморски туристически форум, Варна, „България – туристическа дестинация за четири сезона”, 13 – 15 октомври, Издателска къща „Стено”, Варна, с. 83-90. ISBN 978-954-449-889-4; *Национален референтен списък (НРС)*.

<https://www.nacid.bg>

28. **Парушева, Т.** (2015). „Творчески завой” в културния туризъм, Международна научна конференция „Туризмът в епохата на трансформация”, посветена на 50-годишнината от създаването на специалност „Туризъм” в ИУ – Варна, 6 – 7 ноември, Издателство „Наука и икономика”, Икономически университет – Варна, с. 211-217. ISBN 978-954-21-0864-1; *Национален референтен списък (НРС)*.
<https://www.nacid.bg>
29. **Parusheva, T.** (2013). *Global Choice of Cultural Destinations via New Technologies*, Tourism Research Institute, “3-rd International Conference on Tourism and Hospitality Management (ICTHM 2013)”, Conference Proceedings, June 27th – 29th, Athens, Greece, pp. 254-260. ISSN 1791-8685; *Google Scholar*.
<https://www.jotr.eu/index.php/tourism-management/62-sustainability>
30. **Парушева, Т.** (2013). *Тенденции и предизвикателства пред културния туризъм*, Юбилейна международна научно-практическа конференция „Бизнесът – позитивната сила в обществото” (20 години МП „Бизнес администрация”), 4 юни, Издателство – Нов Български Университет, София, с. 435-443. ISBN 978-954-535-796-808-1; *Национален референтен списък (НРС)*.
<https://www.nacid.bg>
31. **Парушева, Т.** (2013). *Екокултурният туризъм: средство за бъдещо устойчиво развитие*, Черноморски туристически форум Варна 2013 „Еко туризъм – нашето зелено бъдеще”, 2 – 4 октомври, Издателство „Славена” Варна, с. 38-48. ISBN 978-954-579-985-3; *Национален референтен списък (НРС)*.
<https://www.nacid.bg>
32. **Парушева, Т.** (2013). *Културният туризъм като инструмент за глобално развитие*, Международна научна конференция „Отговорен туризъм 2020”, посветена на 50 години от създаването на Колеж по туризъм – Варна, 4 – 5 октомври, Издателство „Наука и икономика”, Икономически университет – Варна, Том I, с. 31-39. ISBN 978-954-21-0665-4; *Национален референтен списък (НРС)*.
<https://www.nacid.bg>
33. **Парушева, Т.** (2013). *Културните маршрути: инвестиции в бъдещето*, Ninth International Scientific Conference “Investments in the Future – 2013”, Varna Scientific and Technical Unions, October 3-5, University of Economics – Varna, с. 17-22. ISSN 1314-3719; *Национален референтен списък (НРС)*.
<https://www.nacid.bg>
34. **Parusheva, T.** (2013). *New Niches for Cultural Tourism in the Globalized World*, International Scientific Conference “Via Diagonalis Cultural Tourism without Boundaries”, October 3 – 6, Sofia, Bulgaria, Belgrade, Serbia, Publishers “Gealibris”, pp. 19-22. ISBN 978-954-300-128-6; *Национален референтен списък (НРС)*.
<https://www.nacid.bg>
35. **Парушева, Т.** (2012). *Многообразието от култури: ключов ресурс за глобалния туризъм*, Международна научна конференция „Тенденции и предизвикателства в развитието на икономиката”, Издателство „Наука и икономика”, Икономически университет – Варна, Том IV, с. 475-480. ISBN 978-954-21-0603-6; *Национален референтен списък (НРС)*.
<https://www.nacid.bg>

36. **Parusheva, T.** (2012). *Effects of the Global Internet Space on Cultural Identity*, International Conference on Application of Information and Communication Technology and Statistics in Economy and Education (ICAICTCEE-2012), October 5 – 6th, UNWE, Sofia, Bulgaria, Publishing: University of National and World Economy, pp. 513-517. ISBN 978-954-92247-4-0; *Национален референтен списък (НРС)*.

<https://www.nacid.bg>

37. **Парушева, Т.** (2012). *Визия за глобалните трансформации на културата*, Международна научна конференция „Предизвикателства пред туризма през XXI век”, 9 октомври, Издателство „Авангард Прима”, София, 2012, с. 20-25. ISSN 1314-7226; *Национален референтен списък (НРС)*.

<https://www.nacid.bg>

38. **Parusheva, T.** (2012). *Economic Growth through Cultural Tourism*, Anniversary International Scientific Conference “Crisis and Economic Growth”, 60 Years Financial Accounting Faculty, University of National and World Economy, Sofia, Bulgaria, October 26th, Publishing: UNWE, Volume II, pp. 475-479. ISBN 978-954-644-431-8; *Национален регистър на издаваните книги в България*.

<http://www.booksinprint.bg/Publication/Search?SearchCriteria=AuthorName%3A%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D0%BD%3A&SortBy=PublisherCode&page=165>

VI. ДЕКЛАРАЦИЯ ЗА АКАДЕМИЧНА ЛОЯЛНОСТ

Във връзка с провеждането на процедура за придобиване на научната степен „**доктор на науките**” в област на висшето образование 3. „Социални, стопански и правни науки”, професионално направление 3.8. „Икономика”, научна специалност „Икономика и управление (туризъм)”

декларирам:

Дисертационният труд „**Нова парадигма на културния туризъм в контекста на глобализацията**” е авторски продукт. При неговото разработване не са използвани чужди публикации и разработки в нарушение на авторските им права.

БЛАГОДАРНОСТИ

Авторът изказва благодарност на академичния състав на **катедра „Икономика на туризма“** за благоприятната среда за творческа дейност и развитие; на членовете на Факултетния съвет на **факултет „Икономика на инфраструктурата“** за колегиалността и професионалната подкрепа; на **членовете на научното жури** за обективната оценка на качествата и достойнствата на дисертационния труд и публикациите, за открояването на научните и научно-приложните приноси; на **Ректора на УНСС – проф. д-р Димитър Димитров** за организирането и провеждането на процедурата за придобиване на научната степен „доктор на науките“.

Авторът изказва благодарност и на **артистичния директор** на Международния фолклорен фестивал „Море от ритми“, град Балчик – **г-жа Галина Гавраилова**; на **експертите** от отдел „Култура, протокол и връзки с обществеността“ на община Балчик; на **организаторите и ръководителите** на певчески и танцови групи, състави и ансамбли за съдействието при провеждането на анкетните проучвания; на **участниците** във фестивала за популяризирането на неговата автентичност, за предаването на фолклорното богатство на бъдещите поколения и за реализирането на културен обмен между държавите.

Не на последно място, авторът изказва благодарност и на **г-н Кирил Арнаутски** – **председател на фондация „Созопол“** – първата неправителствена организация в България, консултативен партньор на **ЮНЕСКО** за участието ми в редица международни изследователски проекти, за обмена на идеи с партньори от страната и чужбина.

Благодаря за гласуваното ми високо доверие! Гордея се, че съм част от академичното семейство на **Университета за национално и световно стопанство** – най-голямото и най-старото висше икономическо училище в България и Югоизточна Европа, със **100-годишна история!**

A new paradigm of cultural tourism in the context of globalization

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY

FACULTY "ECONOMICS OF INFRASTRUCTURE"

DEPARTMENT "ECONOMICS OF TOURISM"

ABSTRACT

**of a dissertation work
for acquiring a scientific degree "Doctor of Sciences"
in the area of higher education 3. "Social, Economic and Legal Sciences",
professional field 3.8. "Economics",
scientific specialty "Economics and Management (Tourism)"**

on topic:

**"A NEW PARADIGM
OF CULTURAL TOURISM
IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION"**

Author: Prof. Tanya Petrova Parusheva, PhD

Sofia, 2020

The dissertation work was discussed at the Extended departmental council of the Department of “Economics of Tourism” at the University of National and World Economy and aimed at defense before a scientific committee. The author of the dissertation is a lecturer – professor, doctor of economics in the same department.

I dedicate the dissertation

“A new paradigm of cultural tourism in the context of globalization”

to the 100th Anniversary

of the University of National and World Economy, Sofia, Bulgaria

and the 30th Anniversary

of Department “Economics of Tourism”!

The defense of the dissertation work will take place on **12.04.2021 from 15:00 hours, in hall 2032A** of the University of National and World Economy at a meeting of the scientific committee. The defense documents are available at the “Science” Department and the website of the University of National and World Economy, Sofia, Bulgaria – www.unwe.bg.

UNIVERSITY OF NATIONAL AND WORLD ECONOMY
FACULTY “ECONOMICS OF INFRASTRUCTURE”
DEPARTMENT “ECONOMICS OF TOURISM”

Prof. Tanya Petrova Parusheva, PhD

**A NEW PARADIGM OF CULTURAL TOURISM
IN THE CONTEXT OF GLOBALIZATION**

ABSTRACT

of a dissertation work
for acquiring a scientific degree “**Doctor of Sciences**”
in the area of higher education 3. “Social, Economic and Legal Sciences”,
professional field 3.8. “Economics”,
scientific specialty “Economics and Management (Tourism)”

SCIENTIFIC COMMITTEE

from UNWE 1. prof. Hristina Lazarova Nikolova, PhD
2. Prof. Violeta Lyudmilova Mutafchieva, PhD
3. Assoc. Prof. Nikolay Georgiev Tsonev, PhD
Reserve: Assoc. Prof. Mariana Kirilova Yaneva, PhD

External: 1. Prof. Manol Nikolov Ribov, PhD
2. Prof. Marin Naidenov Neshkov, PhD
3. Prof. Tanya Dabeva Filipova, PhD
4. Prof. Stoyan Petkov Marinov, PhD
Reserve: Prof. Bratoy Georgiev Koprinarov, PhD

Sofia, 2020

CONTENT

of the abstract of the dissertation work

I. GENERAL CHARACTERISTIC OF THE DISSERTATION WORK	56
1. Relevance and significance of the researched topic	56
2. Object and subject of research	58
3. Main objective and research tasks	58
4. Research thesis and working hypotheses	59
5. Research methodology	60
6. Basic limitations and obstacles	60
7. Sources of information provision	61
8. Scientific novelty and usefulness	62
9. Approbation	62
II. STRUCTURE AND CONTENT OF THE DISSERTATION WORK	63
1. Structure of the dissertation	63
2. Content of the dissertation	63
III. SYNTHESIZED EXPOSURE OF THE DISSERTATION WORK	65
IV. REFERENCE LIST ON THE CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION WORK	92
V. LIST OF PUBLICATIONS ON THE DISSERTATION WORK	94
VI. DECLARATION OF ACADEMIC LOYALTY	101

I. GENERAL CHARACTERISTIC OF THE DISSERTATION WORK

We live in a world of rapid change, caused by **globalization**. It is undoubtedly one of the most significant economic, political and cultural processes that no country can oppose. In terms of globalization, the popularity of **cultural tourism** is constantly growing. Cities and regions are increasingly diverging from each other and develop their individual tourist profile. The great interest in cultural tourism is a result of a high level people education and the increase of their spare time. Cultural tourism covers a growing range of tourists from different nationalities¹.

1. Relevance and significance of the researched topic

The relevance of the studied topic is reflected in the effects of the process of globalization and cultural tourism for the successful sustainable development of international destinations. *The significance* is manifested in the preservation of the cultural heritage and cultural identity of the countries in the global world.

The cultural wealth of nations has accumulated over the millennia. All societies are blessed with a rich heritage that they can use to develop cultural tourism. In the years of globalization, the protection, preservation, conservation and presentation of *cultural heritage* and *cultural diversity* is essential **challenge** for any nation, region or place. In *host cultures*, a necessity to rediscover cultural identity and signify cultural heritage arises. The awareness of environmental protection and the interest in cultural diversity is distinct in *tourist groups*². Cultural tourism plays a stimulating role in reassessing and restoring the **cultural elements** that characterize and identify every community in the global world. Efforts to preserve **cultural identity** act as a force against the “homogenizing effect” of the phenomenon of globalization³. The impact of globalization is amplified by the endless potential of the **digital revolution**.

¹ Parusheva, T., World Heritage: an Expression of the Global Culture, “Infrastructure & Communications”, Scientific Journal of the Faculty of “Economics of Infrastructure” – UNWE, “Avangard Prima” Publishing House, Sofia, 2014, year 4, vol. 9, pp. 27 // pp. 32.

² Parusheva, T., Cultural tourism as a tool for global development, International Scientific Conference “Responsible Tourism 2020”, dedicated to the 50th anniversary of the College of Tourism – Varna, October 4 – 5, Publishing House “Science and Economics”, University of Economics – Varna, 2013, Volume I, page 32.

³ Parusheva, T., Effects of the Global Internet Space on Cultural Identity, International Conference on Application of Information and Communication Technology and Statistics in Economy and Education (ICAICTCEE-2012), October 5 – 6th, UNWE, Sofia, Bulgaria, Publishing: University of National and World Economy, 2012, p. 514.

Cultural tourism is the reason for the constant tourist flows to places on the world map with a **concentration of cultural values**. It is an economic platform of culture, through which the cultural heritage is preserved and a current vision of the cultural product is built. Cultural tourism has become a major segment for most tourist destinations with approximately **40% of international tourist flows**¹. In recent years, there has been a growing **integration of cultural tourism with other sectors**, such as religious, culinary and health tourism. The importance of creative tourism is increasing².

Cultural tourism has **an economic, environmental and social impact** on tourist destinations. It is a tool for global development that achieves *sustainable economic growth*³. Modern mass cultural consumption causes serious environmental *issues* and a number of economic and social *contradictions*. The topic is extremely **relevant and significant**, as there is a high probability that we will *lose* certain types of heritage or be overwhelmed by others that give us a *distorted view* of culture during the relevant historical period.

The modern cultural heritage of humanity in the 21st century must be protected and preserved for *future generations*. Cultural tourism is establishing itself as one of the sectors in the global tourism industry that has huge potential for future *sustainable development*.

The choice of the specific topic is dictated by the researcher's experience and participation in a number of *international research projects* for development and creation of new cultural tourism products, in line with current trends in the cultural market and increased requirements for spiritual enrichment of cultural tourists. The topic has an *interdisciplinary nature* and covers various scientific fields. It combines appropriately the advantages of globalization in tourism, management, economics and marketing of tourism, the science of social psychology and the behavior of tourists, specialized types of tourism and others.

¹ UNWTO, Tourism and Culture Synergies, 2018, p. 94.

² Parusheva, T., "Creative Turn" in Cultural Tourism, International Scientific Conference "Tourism in the Age of Transformation", dedicated to the 50th anniversary of the specialty "Tourism" at the University of Economics – Varna, November 6-7, Publishing House "Science and Economics", University of Economics – Varna, 2015, p. 211.

³ Parusheva, T., Ecological and Economic Aspects of Cultural Tourism, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, 2019, Volume 22, No 3, p. 285.

The individual motives for choosing the topic are provoked by the *author's many years of experience* as a lecturer and researcher of cultural tourism, his *scientific interests* in the chosen field, the *relevance* and *significance* of the researched topic. It is important to emphasize that cultural tourism is defined as a sector of **priority importance** for the sustainable development of tourism in the Republic of Bulgaria¹.

2. Object and subject of research

The **object of research in the dissertation** is cultural tourism as a sector of the global tourism industry, in particular – selected sites and elements of tangible and intangible cultural heritage. The **subject of research** is the new paradigm of cultural tourism in the context of globalization.

3. Main objective and research tasks

The **main objective** of the dissertation is to analyze and evaluate the new paradigm of cultural tourism in the context of globalization, and on this basis, to reveal opportunities for future development of sustainable cultural tourism (*see Figure 1*).

In order to achieve the main objective, the following **research tasks** are solved:

- theoretical analysis and clarification of the vision for the global transformations in the culture and the concept for the new paradigm of the cultural tourism;
- study of the role of digitalization and information and communication technologies for sustainable development of cultural tourism;
- studying the interaction between globalization and cultural identity;
- analysis and assessment of the sustainable development of cultural tourism in the world, Europe and Bulgaria;
- analysis and assessment of the role of the International Folklore Festival “More ot ritmi”, Balchik for the promotion of regional cultural identity and achieving sustainable cultural tourism, based on the results of an empirical study;
- development of an author's model for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism;

¹ Updated National Strategy for Sustainable Development of Tourism in the Republic of Bulgaria 2014 – 2030, p. 49.
http://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/documents/2018-01/nsurtb_2014-2030.pdf, available on 15.07.2020.

- outlining the main trends and challenges for the development of sustainable cultural tourism;
- opening opportunities for future development of sustainable cultural tourism in the global space.

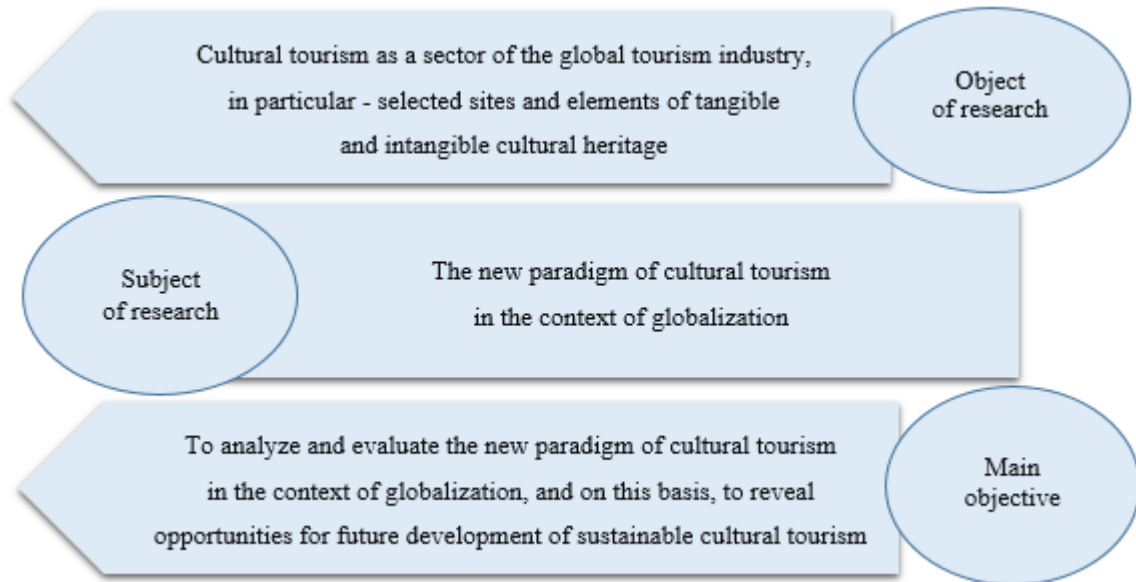

Figure 1. Object, subject and objective of the dissertation

Source: Systematization of the author

4. Research thesis and working hypotheses

The fundamental thesis on which the study is based is that *globalization is causing transformations in the development of sustainable cultural tourism. Tourist destinations can meet the challenges by applying modern approaches to protecting and preserving cultural resources for future generations.*

For the purposes of the research, we formulate the following working hypotheses, the proof or rejection of which will serve as a basis for the development of an author's model for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism:

Hypothesis 1 – Sustainable cultural tourism is a tool for economic development and improving the quality of life of communities in global society.

Hypothesis 2 – Globalization contributes to the spread of cultural diversity and the preservation of cultural identity.

Hypothesis 3 – The development of sustainable cultural tourism stimulates the highlighting of cultural sites and elements that characterize each community in the global world.

Hypothesis 4 – The development of sustainable cultural tourism promotes cultural exchange between world destinations and improves the strengthening of cooperation and peace in the global environment.

5. Research methodology

A **set of research methods and approaches** is used for the realization of the objectives and tasks defined in the dissertation: *systematic approach, induction and deduction, analysis and synthesis, comparative analysis, statistical methods, SWOT analysis, observation method, survey, expert evaluation method.*

For the purposes of the development a questionnaire was prepared for *empirical research* of the role of the **International Folklore Festival (IFF) “More ot ritmi”, Balchik** for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism. **The survey** was conducted among the participants in the festival from Bulgaria and abroad – Ukraine, Moldova and Poland, with a sample size of *210 respondents*. The survey was conducted “*face to face*”. **The method of expert evaluations** is based on an analysis of the opinions of the artistic director of the IFF “More ot ritmi”, Balchik – Mrs. Galina Gavrailova; of the experts from the Department of “Culture, Protocol and Public Relations” of the Municipality of Balchik; of the organizers and leaders of singing and dancing groups, ensembles and ensembles that took a direct part in the festival.

The complex empirical study was conducted in the period *20 – 23 September 2019*. The working meetings with the expert groups were held at the end of the set period. The main motive for choosing the specified time covers the days of the *ninth edition of the festival*. The results of the survey and the method of expert evaluations are summarized, analyzed and presented graphically.

6. Basic limitations and obstacles

For the purposes of the research, the following **main limitations** have been introduced:

- The *theoretical analysis* is mainly set to clarify the vision of global transformations in culture and the concept of the new paradigm of cultural tourism;
- The *empirical analysis* refers mainly to selected sites and elements of the world cultural heritage under the protection of UNESCO;
- The *time period* for analysis and assessment of the development of sustainable cultural tourism in the global environment covers the time until the beginning of the pandemic of coronavirus COVID-19 worldwide and the imposed epidemiological measures in Bulgaria; *The empirical study* of the “More ot ritmi” IFF, Balchik, includes the days of the festival.

Some **obstacles** occur during the conduct of the research.

- The main issue is the *lack of specialized scientific literature* related to the matters under consideration. There are not enough studies to systematize the features of the object of study. Cultural tourism in Bulgaria has been studied in fragments. Exceptions are some paragraphs in textbooks and practical publications. Episodic studies related to research projects are conducted, but the results serve specific goals and objectives of the contracting authorities.
- The World Tourism Organization (UNWTO) *does not register generally valid statistical information* in the study area. In Bulgaria, the National Statistical Institute (NSI) also does not report detailed statistical information on the development of sustainable cultural tourism.

7. Sources of information provision

The **secondary sources** used in the study can be systematized into the *following groups*:

- scientific works of leading researchers from Bulgaria and abroad;
- prestigious scientific journals – “Annals of Tourism Research”, “Tourism Management”, “Journal of Travel Research”, “Journal for Sustainable Tourism” and others.
- specialized publications and annual reports of the UNWTO, Eurostat and the OECD;
- statistical publications of international tourist associations and NSI;
- laws and regulations in the field of tangible and intangible cultural heritage;

- scientific reports from international and national conferences, symposia and round tables;
- information from the Internet;
- author's research related to the considered issues.

The **primary sources** cover data from the conducted empirical research, including a survey and a method of expert assessments.

8. Scientific novelty and usefulness

The scientific research has a *scientific and applied science character*. The analyzed issues for the new paradigm of cultural tourism in the context of globalization are poorly addressed in the Bulgarian specialized scientific literature. The development contributes to the enrichment of the theoretical knowledge through the derived **author's definitions of the terms "culture", "sustainable cultural tourism" and "digitalization in sustainable cultural tourism"**, and their specifics.

The developed **author's model for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism** can be applied in each region according to the specific conditions. The **opportunities** opened for the **future development of sustainable cultural tourism in the global space** promote cultural exchange between world destinations and improve the strengthening of cooperation and peace.

9. Approbation

The results of the research are *approved* and present the scientific and scientific-applied **significance** of the dissertation. The scientific research dedicated to the researched issues ensures the **dissemination of the results** among the academic community and the interested parties of the tourism business.

Apart from the publishing activity, the author's professional *expertise* is expressed in his long-term participation as a *consultant* in international research projects in the field of science at the **Sozopol Foundation** – the first non-governmental organization in Bulgaria, a consultative partner of **UNESCO**. The author participates in the work of the **National Council for Marketing and Advertising in Tourism** at the Ministry of Tourism of the Republic of Bulgaria.

* * *

The **conceptual framework** presented by the author in the introduction justifies the need to study the *new paradigm of cultural tourism in the context of globalization*. It represents a solid *foundation* for a **comprehensive empirical study** of the development of sustainable cultural tourism in the global environment.

II. STRUCTURE AND CONTENT OF THE DISSERTATION WOEK

1. Structure of the dissertation work

The dissertation work “**A new paradigm of cultural tourism in the context of globalization**” is 395 pages long. It consists of an introduction (8 pages), an exposition in four chapters (300 pages), a conclusion (5 pages), references (16 pages) and 3 appendices (50 pages).

The main text illustrates 7 tables, 55 figures and 11 graphs. The appendices contain 23 tables, 16 figures and 26 graphs.

The bibliographic apparatus includes 355 titles. 50 of them in Cyrillic, including 48 in Bulgarian and 2 in Russian; 203 in Latin, incl. 200 in English, 1 in German, 1 in French, 1 in Spanish, and 102 Internet sources.

2. Content of the dissertation work

Introduction

Chapter One

THEORETICAL FUNDAMENTALS OF CULTURAL TOURISM IN CONTEXT OF GLOBALIZATION

1. Contemporary dimensions of cultural tourism
2. The world heritage as an expression of global culture
3. Cultural tourism as a factor for sustainable economic development

Chapter Two

EFFECTS OF GLOBALIZATION ON SUSTAINABLE CULTURAL TOURISM

1. Cultural diversity – a key resource for sustainable tourism development
2. Interaction between globalization and cultural identity
3. Manifestations of globalization in cultural practices

Chapter Three

ANALYSIS AND EVALUATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CULTURAL TOURISM IN THE GLOBAL ENVIRONMENT

1. State of the old and new wonders of the world. Sustainable development of cultural tourism worldwide
2. Sustainable development of cultural tourism in the top 3 destinations in Europe, according to the number of World Heritage sites under the protection of UNESCO
3. Sustainable development of cultural tourism in Bulgaria

Chapter Four

FUTURE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE CULTURAL TOURISM IN THE GLOBAL SPACE

1. Policies for development of sustainable cultural tourism
2. Trends and challenges for the development of sustainable cultural tourism
3. Cultural tourism – an instrument for future sustainable development

Conclusion

References

Appendices

III. SYNTHESIZED EXPOSURE OF THE DISSERTATION WORK

Chapter One

THEORETICAL FUNDAMENTALS OF CULTURAL TOURISM IN CONTEXT OF GLOBALIZATION

In the first chapter of the dissertation work, the research interest is focused on revealing the modern dimensions of cultural tourism. A special place is given to the world heritage as an expression of global culture. The focus is on cultural tourism as a factor for sustainable economic development.

The **first paragraph** examines the modern dimensions of cultural tourism. Subparagraph 1.1. “**Vision for global transformations in culture**” analyzes and defines the significance of culture. **The author formulates the following definition of culture:** “*culture consists of behavioral patterns, knowledge and values acquired and modified over generations. It is the foundation of the process of development, preservation and strengthening of the independence, sovereignty and identity of the human community*”.

Its distinctive features and characteristics are presented. The different perceptions of culture and types of cultures in tourism are discussed. According to the report of the World Tourism Organization (UNWTO) “**Synergy between culture and tourism**”, *the phases in the development of culture* can be divided as follows: culture 1.0 – culture is a *by-product* of industrial growth; culture 2.0 – culture is an *industry*; culture 3.0 – culture is a *source of new value*¹ (see Figure 2).

The transformations in modern culture under the influence of globalization, caused by **migration flows and cosmopolitanism**, are highlighted².

Subparagraph 1.2. “**Concept for the new paradigm of cultural tourism**” discusses the priority development of cultural tourism. It is included in the **main**

¹ World Tourism Organization, *Tourism and Culture Synergies*, UNWTO, Madrid, 2018, p. 66.

² Guest, K. J., *Essentials of Cultural Anthropology: A Toolkit for a Global Age*, Second Edition, W. W. Norton & Company, Inc., 2018, p. 54.

priorities of the *Updated National Strategy for Sustainable Development of Tourism in the Republic of Bulgaria 2014 – 2030 (NSRTRB)*¹.

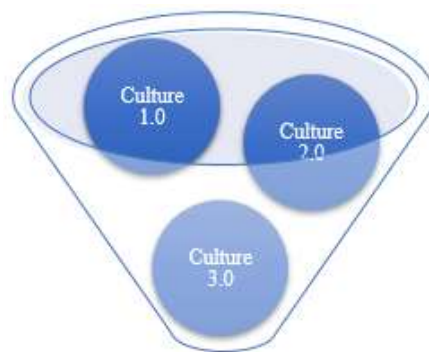

Figure 2. Stages in the development of culture

Source: Systematization of the author

The concept of cultural tourism has been a subject of numerous publications by **cultural tourism researchers** in search of arguments to clarify the main *theoretical and practical aspects*: Hall, Rasolimanis, Safe, Aaron, Lou, McDowell, Greg Richards, McKercher, Du Cross, Manol Ribov, Marin Neshkov, Stoyan Marinov, Tanya Dabeva, Georgina Lukanova, Bratoy Koprinarov and many others. Some widely accepted and used definitions for cultural tourism are systematized. An **author's concept for the new paradigm**² of cultural tourism is proposed: *“Sustainable cultural tourism is a specialized type of tourism, which includes trips to visit cultural and historical landmarks of a destination; acquaintance with the cultural heritage, values and way of life, arts and crafts, traditions and customs of the local population; participation in cultural events and creative activities. It satisfies the cultural necessities of society, creates opportunities for cultural exchange and promotes cultural diversity. In compliance with the principles of sustainable development, it generates economic, social and environmental benefits for visitors, the*

¹ NSURTRB, Cit. source, 2014 – 2030, p. 49.

http://www.tourism.government.bg/sites/tourism.government.bg/files/documents/2018-01/nsurtb_2014-2030.pdf, available on 03.04.2020.

² **Paradigm** generally means a model of thinking - specifically in a [scientific discipline](#). The word paradigm comes from the [Greek](#) word παράδειγμα (paradeigma), which means “model” or “example”, from the word παραδείκνυμι (paradeiknumi), meaning “demonstrate, show, expose”. <https://www.bg.wikipedia.org/wiki/%D0%9F%D0%B0%D1%80%D0%B0%D0%B4%D0%B8%D0%B3%D0%BC%D0%B0>, available on 03.04.2020.

cultural sector and host communities". A typology of the attractions of cultural tourism is presented.

In subparagraph **1.3. "Typology of cultural tourism"** examines the **subsectors** of cultural tourism (*see Figure 3*):

Figure 3. Subsectors of cultural tourism

Source: Systematization of the author

The **positive effects** of cultural tourism are analyzed. The *specifics and characteristics* of the individual components that establish the cultural tourism sector are determined.

The **second paragraph** analyzes the world heritage as an expression of global culture. Subparagraph **2.1. "Basic Principles and Practices of World Cultural Heritage Management"** clarifies the essence of cultural heritage management. It is defined as the *systematic care for the preservation of the cultural values of the objects of the cultural heritage for the benefit of the present and future generations*¹. Emphasis is placed on the protection of cultural heritage. A key element of cultural heritage management is to make the *preserved heritage* physically and intellectually accessible for exploitation, entertainment and education.

¹ Du Cros, H., Lee, Y., *Cultural Heritage Management in China*, London: Routledge, 2007, p. 17.

Special attention is paid to *world heritage*. World Heritage sites have a *great importance* for the common heritage of mankind. A summary version of the management process of cultural heritage and *sustainability* practices is presented. The *challenges* for the management of the cultural heritage are considered.

Subparagraph 2.2. “**Sustainable development of the tangible cultural heritage**” presents the meaning and application of key conventions, codes, charters and declarations related to the tangible cultural heritage (TCH). The four-stage process of material heritage planning is considered. The main categories of TCH are analyzed¹ (see Figure 4):

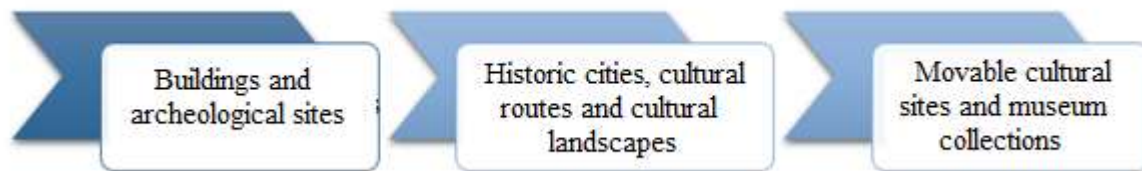

Figure 4. Main categories of tangible cultural heritage

Source: Systematization of the author

According to the UNESCO classification, the types of TCH are **movable, immovable and underwater cultural heritage**. The *challenges* of tangible cultural heritage management are discussed.

Subparagraph 2.3. “**Sustainable development of the intangible cultural heritage**” presents the essence of the intangible cultural heritage (ICH), the meaning and application of key international documents related to it. There are a number of **international conventions, codes, charters and declarations** that help define and govern the ICH. Unlike tangible heritage, however, where the purpose is *preservation*, here the aim changes to **the protection of intangible heritage, due to its dynamic nature**. The three-stage process of ICH protection is considered. Most countries follow almost the same **three-step approach**, which includes: participation of local communities; documentation and archiving; capacity building in the communities themselves to continue the transmission². The main categories of ICH are analyzed.

¹ Cros, H. and McKercher, B., *Cultural Tourism*, Second Edition, Routledge, New York, 2015, p. 104.

² UNESCO, *Intangible Cultural Heritage, Safeguarding without freezing*, <http://www.unesco.org/culture/ich/index.php?lg=en&pg=00012>, available on 10.04.2020.

According to the UNESCO Convention, the **five main areas of intangible heritage** that have the potential to be exploited for tourism purposes are¹ (see Figure 5):

Figure 5. Five main areas of intangible heritage

Source: Authorization of the author

The *challenges* facing the management of the ICH are discussed. A serious challenge is **the transformation of ICH for tourism purposes**, which leads to *change and standardization* of ICH products.

The **third paragraph** considers cultural tourism as a factor for sustainable economic development. Subparagraph **3.1. “Cultural tourism – a tool for sustainable economic growth”** focuses on the contribution of cultural tourism to sustainable economic growth. The most significant impacts of *cultural tourism* are discussed. The aim of the development of cultural tourism is to turn a worthy heritage into a **valuable economic resource**².

Emphasis is placed on its importance as a **positive factor for local and regional development**. It stimulates the preservation of local heritage and the creation of **new “local cultural industries”**. The *positive and negative aspects* of sustainable cultural tourism are highlighted.

¹ UNESCO, http://www.ortal.unesco.org/culture/en/ev.php-hURL_ID=34325&URL_DO=DO_TOPIC&URLSECTION=201.html, available on 10.04.2020

² Parusheva, T., *Cultural Tourism: an economically desirable perspective*, Collection of articles on the occasion of the 65th Anniversary of Prof. Dr. Ivan Markov, “Faber” Publishing House, Veliko Tarnovo, 2017, pp. 349-358.

Subparagraph 3.2. “**The Role of Digitalization and Information and Communication Technologies for Sustainable Development of Cultural Tourism**” explores the digital future of cultural tourism. Some benefits of digitizing cultural heritage are highlighted (see Figure 6).

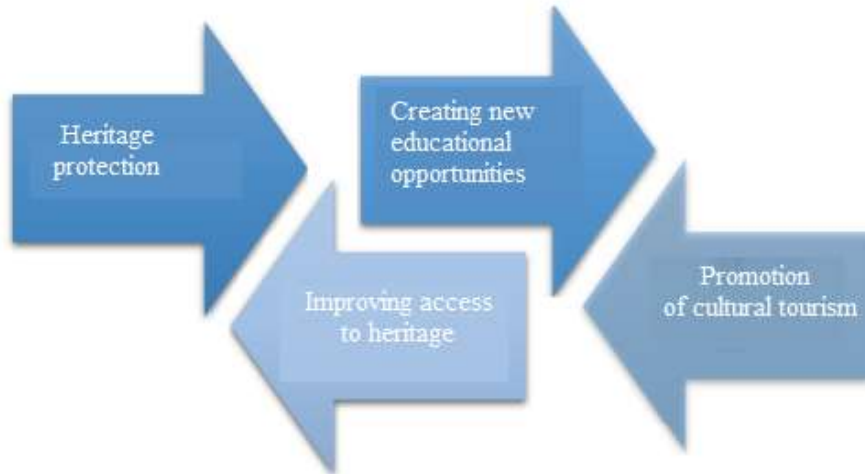

Figure 6. Benefits of digitizing cultural heritage

Source: Systematization of the author

The importance of information and communication technologies is considered. The connection between cultural tourism and the digitalization of cultural heritage has been studied. An **author’s definition of digitalization in sustainable cultural tourism** is proposed: “*Digitalization in sustainable cultural tourism is the digital acquisition, presentation and preservation of cultural heritage sites. The process of digitalization improves the accessibility and long-term conservation of tangible and intangible cultural resources in time and space*”. The role of digital cultural heritage for sustainable development of cultural tourism is analyzed.

Subparagraph 3.3. “**Importance of the Sustainable Cultural Tourism Market**” analyzes the importance of the sustainable cultural tourism market and the challenge of determining its *scope*. Emphasis is placed on the *segments* of the market of sustainable cultural tourism, the *typology* of cultural tourists and their *behavior*. The cultural tourism market consists of **five segments**¹ (see Figure 7).

¹ Cros, H. & McKercher, B., *Cultural Tourism*, Routledge, New York, 2015, p. 170.

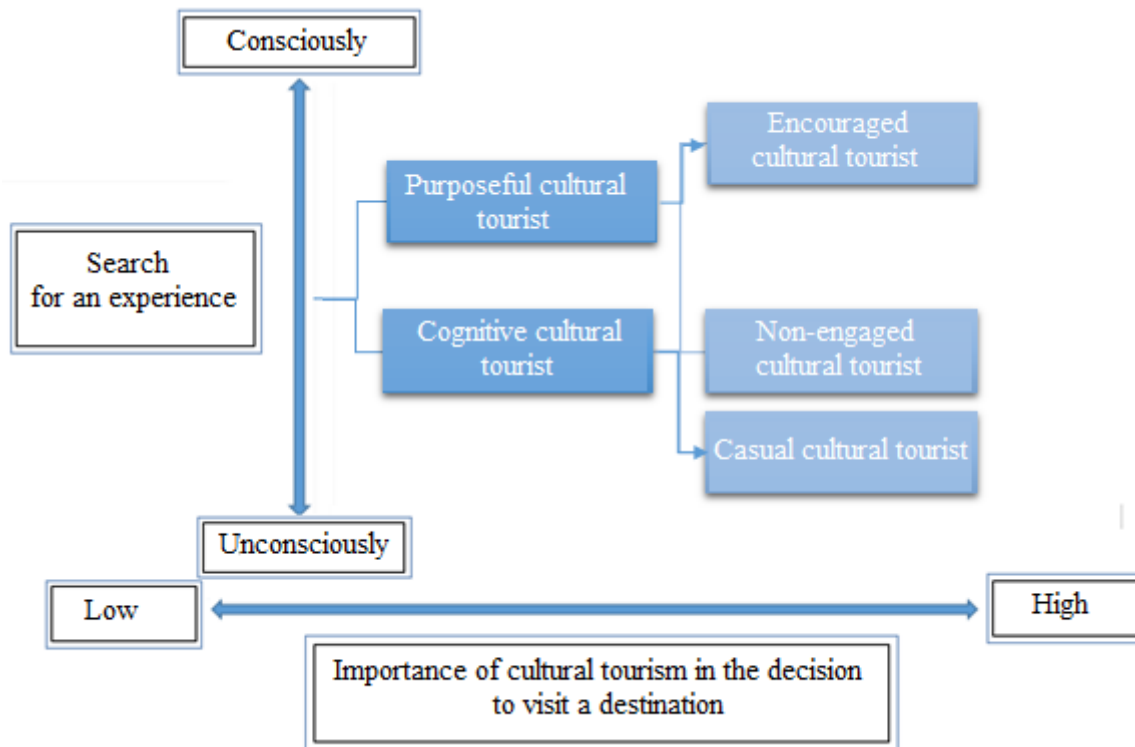

Figure 7. Typology of the cultural tourist

Source: Systematization of the author

The *characteristics and expectations* of cultural tourists in the XXI century are highlighted. The cultural tourism market is popular and independent of trends.

Chapter Two

EFFECTS OF GLOBALIZATION

ON SUSTAINABLE CULTURAL TOURISM

The second chapter of the dissertation work examines the effects of globalization on sustainable cultural tourism. Research interest is focused on exploring the role of cultural diversity. A special place is given to the interaction between globalization and cultural identity. The focus is placed on the manifestations of globalization in cultural practices.

The **first paragraph** emphasizes cultural diversity as a key resource for sustainable tourism development. Subparagraph 1.1. **“Defining the concept of cultural diversity”** defines the concept of cultural diversity and reveals its interpretation. The origin and measurement of cultural diversity are considered.

Indicators of its measurement are the number of **rac**es, **n**ationalities, **r**eligions and **l**anguages spoken in a region or in the world (*see Figure 8*).

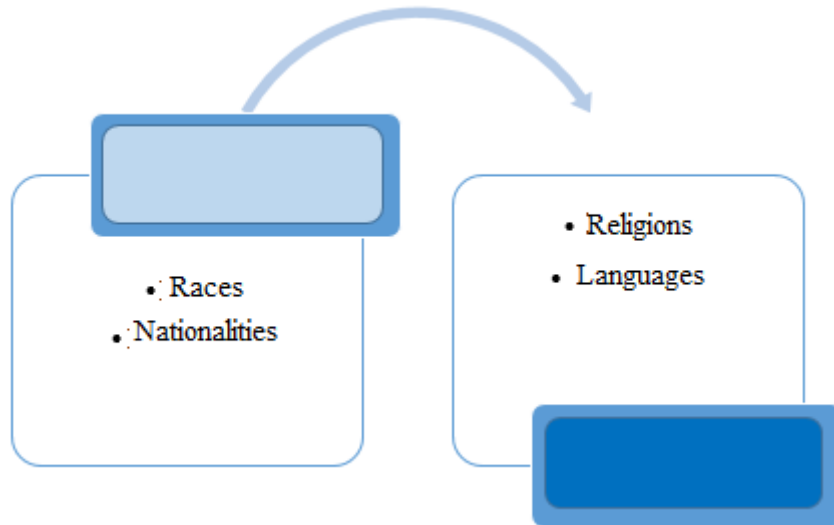

Figure 8. Indicators for measuring cultural diversity

Source: Systematization of the author

The *significance and benefits* of it are indicated. The influence of cultural diversity on the *tourist business environment* is analyzed.

Subparagraph **1.2. “Cultural Differences in the Context of Globalization”** highlights the role of cultural differences in the context of globalization. The main sources of cultural differences are analyzed. The **areas of cultural differences** are: *ideology; socialization; verbal and nonverbal communication; social organization*¹. The globalization of cultural industries is discussed² (*see Figure 9*). The *connection* between globalization and cultural hegemony is pointed out. Emphasis is placed on cultural hegemony through *integration*.

Subparagraph **1.3. “The Future of Cultural Diversity”** discusses the future of cultural diversity. The *reasons* why the importance of cultural diversity on *world business* will increase are growing: increasing multicultural labor force, escalating international property, raising migration, changes in demographics.

¹ Scollon and Scollon, *Intercultural communication: A discourse approach*, Blackwell, Cambridge, MA, 1995, p. 68.

² Parusheva, T., *Cultural tourism: an alternative to globalization*, “Avangard Prima” Publishing House, Sofia, 2009, pp. 32-40.

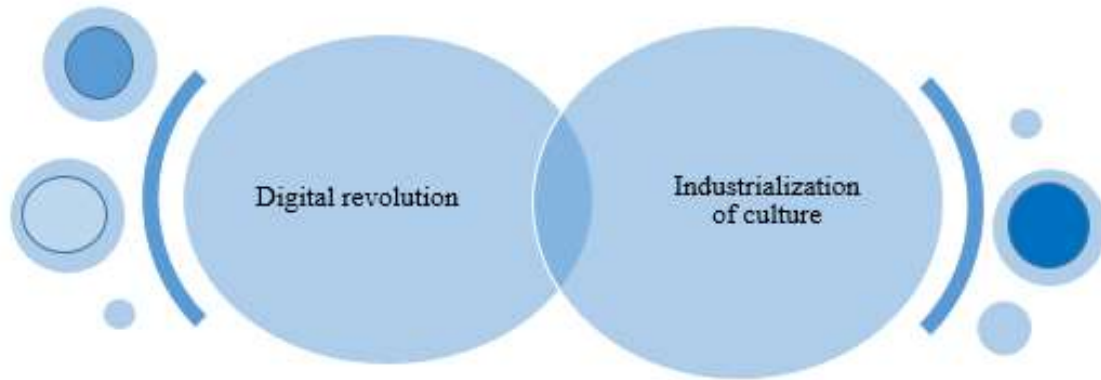

Figure 9. Impact of globalization on cultural industries

Source: Systematization of the author

Emphasis is placed on the UNESCO *Universal Declaration on Cultural Diversity*. It states that **intercultural dialogue and respect for cultural diversity and tolerance are essential for achieving world peace**. The *challenges* regarding cultural diversity and the sustainable development of tourism are considered.

The **second paragraph** examines the interaction between globalization and cultural identity. Subparagraph **2.1. “Cultural identity and sustainable cultural tourism – between the local and the global”** clarifies the relationship between cultural identity and sustainable cultural tourism in the context of the *local and global*. Important *elements* of cultural identity and heritage have been studied. The *relationship* between cultural identity, sustainable cultural tourism and globalization is considered¹ (*see Figure 10*).

The importance of the *authentic characteristics* of the destinations and the *unique elements* of their cultural identity is emphasized.

Subparagraph **2.2. “A New Approach to the Meaning of Cultural Identity as an Identity-Based Economy”** reveals a *new approach* to the meaning of cultural identity. The **identity-based economy** raises an important issue: **how to manage identity economically in an environment with limited resources and increasing competition between regions and societies**².

¹ Parusheva, T., *Cultural Tourism: Markets and Strategies*, Publishing House “Avangard Prima”, Sofia, 2017, p. 61.

² Andre, M., *Tourism and Identity*, Centre Maurits Coppieters, Brussels, 2011, No 1, p. 16.

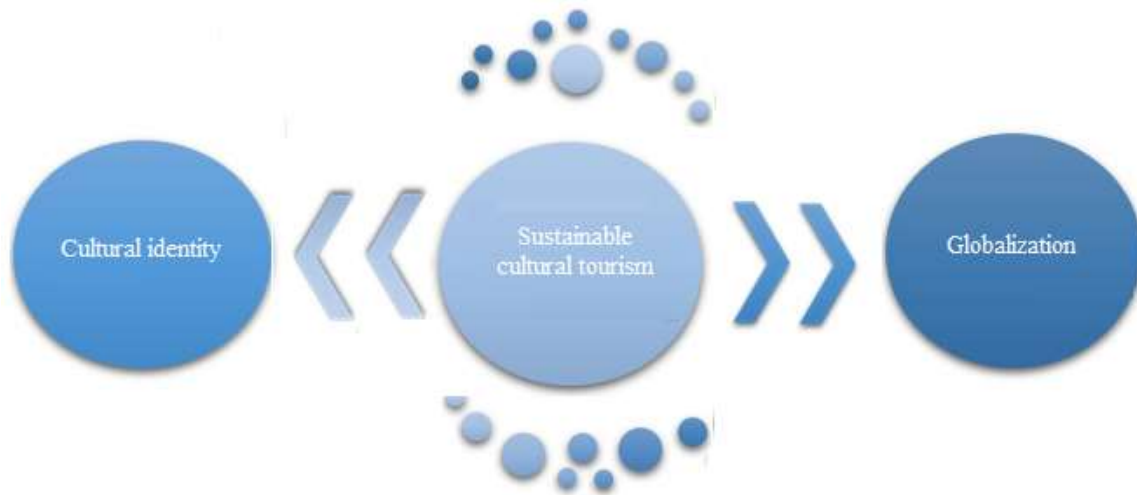

Figure 10. Relationship between cultural identity, sustainable cultural tourism and globalization

Source: Systematization of the author

The *main functions* that characterize the economy based on identity are analyzed. It is a process that includes **three essential characteristics** – a sense of belonging to an identity, a recognizable image and the spread of identity. The *connection* between tourism and the economy based on identity is considered. Each sustainable tourism model includes *three main pillars* (see Figure 11):

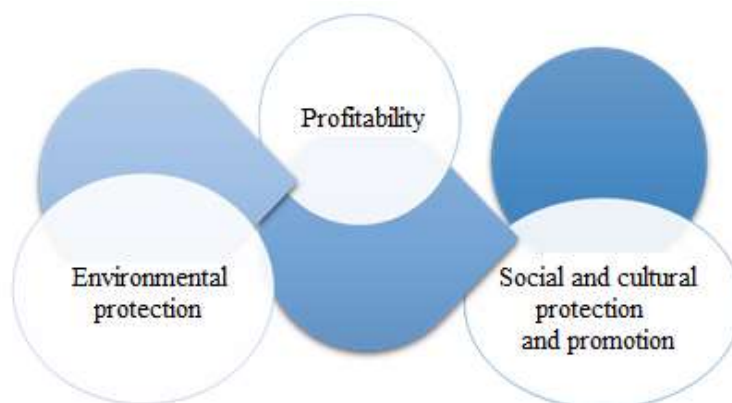

Figure 11. Main pillars of the sustainable tourism model

Source: Systematization of the author

Cultural identity is at the heart of an identity-based economy. It is a factor in the attractiveness of tourist destinations.

Subparagraph 2.3. “The Impact of Globalization on Cultural Identity” discusses the relationship between globalization and identity. Globalization has **positive and negative effects** on cultural identity¹. However, it is the **most significant force in the awareness and preservation of cultural identity**. It manifests itself as the **power of local culture**. Emphasis is placed on *homogenization* in culture. The global trend cannot eliminate cultural differences, **since people have the right to adhere to their own cultures**. Globalization does not lead to cultural depersonalization and loss of identity, rather than endless **multiplication of identities**.

The **third paragraph** analyzes the manifestations of globalization in cultural practices. Subparagraph **3.1. “Product standardization, cultural commoditization and consumerism”** focuses on product standardization, cultural commoditization and consumerism. The consequences of the standardized consumption model for people from different cultures are discussed. Commoditization is seen as the worst effect of globalization on culture. The culture is often **commoditized and turned into a new form (commodity)** to be sold. **Cultural commoditization** is done by *creating false cultural artifacts*². The *problems* caused by consumerism are indicated. **Consumerism** is believed to destroy culture and create *environmental and social problems*³.

Subparagraph **3.2. “Erosion of local culture, authenticity and cultural diffusion”** directs the research interest to the erosion of local culture, authenticity and cultural diffusion. A special place is given to *the erosion of local cultures and traditional ways of life and customs*. The *authenticity* of tourist experiences in foreign cultures is discussed (*see Figure 12*).

The concept of *cultural diffusion and the cultural elements* disseminated through tourism are considered. In tourism, **cultural diffusion** refers either to tourists or to the host population, who disseminate and adapt cultural elements. **Cultural elements** spread through tourism can be *gastronomy, clothing, language, traditions, art and music, handicrafts, architecture, religion and leisure activities*.

¹ Malgaj, L., The Impact of Globalization, 2009, <http://www.mystressmanagementnet>, available on 09.05.2020.

² Richards, G., Cultural tourism in Europe, CABI, Wallingford, 1996, p. 23.

³ Parusheva, T., Ecological and Economic Aspects of Cultural Tourism, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 22, No 3, 2019, pp. 285-290.

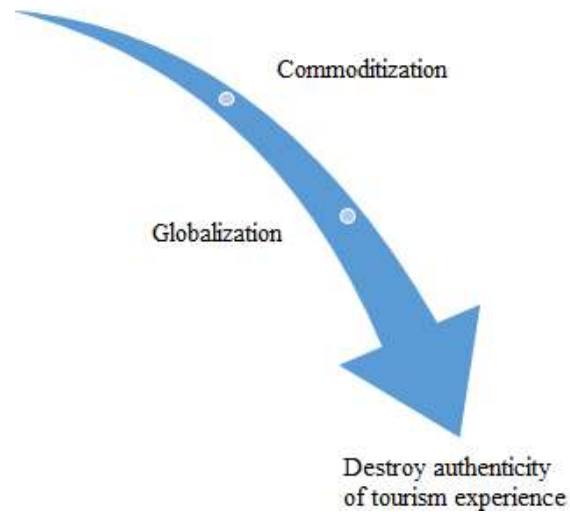

Figure 12. Authenticity of tourist experiences

Source: Systematization of the author

Subparagraph 3.3. “Acculturation, cultural assimilation and cultural conflict” examines the process of acculturation of individuals from different cultures. *Acculturation* refers to *cultural occupation* when some elements of another culture are added *without abandoning the root culture*. *Cultural assimilation* occurs when a person *fully adapts to the generally accepted values of the new culture and renounces his cultural heritage*. Emphasis is placed on *cultural conflicts* that arise from cultural contacts (see Figure 13).

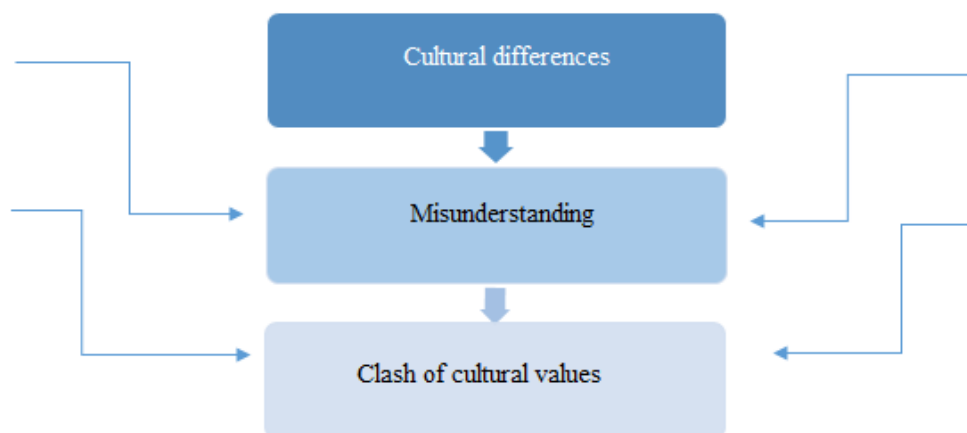

Figure 13. Causes of cultural conflicts

Source: Systematization of the author

In our opinion, **international tourism** reduces the likelihood of cultural conflict and leads to **cultural understanding and peace**. Increased levels of *communication*,

trade and travel multiply interactions between cultures and encourage people to pay attention to their **cultural uniqueness and identity**.

Chapter Three

ANALYSIS AND EVALUATION OF SUSTAINABLE DEVELOPMENT OF CULTURAL TOURISM IN THE GLOBAL ENVIRONMENT

In the third chapter an analysis and assessment of the sustainable development of cultural tourism in the global environment are made. The research interest is focused on studying the state of the old and new wonders of the world and the sustainable development of cultural tourism worldwide. A special place is given to the sustainable development of cultural tourism in the top 3 destinations in Europe, according to the number of World Heritage sites under the protection of UNESCO. The attention is directed to the sustainable development of cultural tourism in Bulgaria.

The **first paragraph** examines the state of the wonders of the world and the sustainable development of cultural tourism worldwide. Subparagraph **1.1. “Analysis and assessment of the state of the ancient wonders of the world”** analyzes the condition of the seven wonders of the ancient world. Among them are: the *Egyptian pyramids; The Hanging Gardens of Babylon; The statue of Zeus at Olympia; The Temple of Artemis at Ephesus; The Mausoleum at Halicarnassus; The Colossus of Rhodes and the Lighthouse of Alexandria*. They are an indisputable testament to human ingenuity, imagination and hard work.

The Seven Wonders of the Ancient World are regarded as the greatest human creations to date. The characteristics of each of these famous works of art and architecture are examined in detail. A special place is given to the economic results of the tourism sector in the countries in which they are located. They are an opportunity to attract tourists from around the world. These cultural sites are incredible in their size and beauty.

The significance of the **Egyptian pyramids** for the destination’s tourism, which are the *only surviving miracle to this day*, has been clarified. They are the most visited

attraction in Egypt and the main motivation for potential tourists when choosing a destination. The importance of tourism for the economic sector in the country is emphasized.

Subparagraph **1.2. “Analysis and assessment of the state of the new wonders of the world”** examines the condition of the new seven wonders of the world (*see Figure 14*). They are a modern alternative to the Seven Wonders of the Ancient World and are highly valued for their symbolism, aesthetics, cultural, historical and natural qualities.

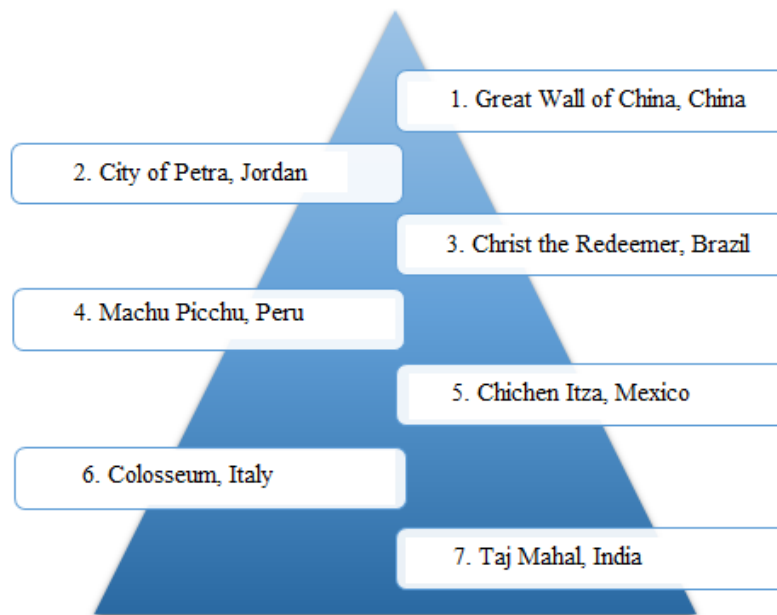

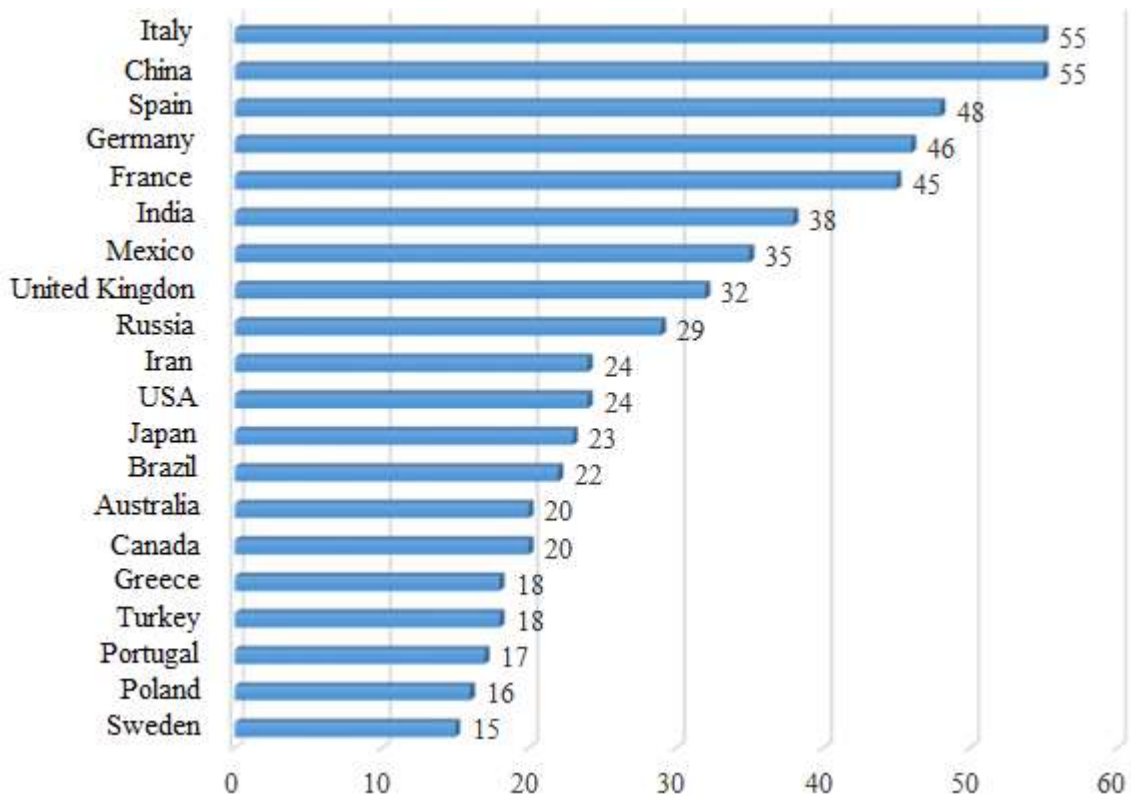
Figure 14. The new seven wonders of the world

Source: Systematization of the author

The new seven wonders of the world are located in some of the most visited tourist destinations in the world. It is noted that they are a **key historical attraction** for the development of sustainable cultural tourism. Emphasis is placed on their importance as an indisputable symbol of **global culture**. Revenues from tourist visits to the countries in which they are located are analyzed. The impressive *economic result of the growth of tourists* in the listed destinations is considered, *after they have been defined as part of the new 7 wonders of the world*. The increase in visitors reflects the importance of the sites as a **key historical attraction**.

Subparagraph **1.3. “Development of sustainable cultural tourism in the world”**, considers the ranking of the top countries, according to the number of sites

included in the UNESCO World Heritage List. As of 2019, there are a total of **1211 World Heritage sites located in 167 countries**. Of these, **869 are cultural, 213 are natural and 39 – mixed**. Emphasis is placed on the UNESCO ranking of the countries with the most World Heritage sites in 2019 (*see Graph 1*)¹.

Graph 1. Number of World Heritage Sites by country as of 2019

Source: Systematization of the author

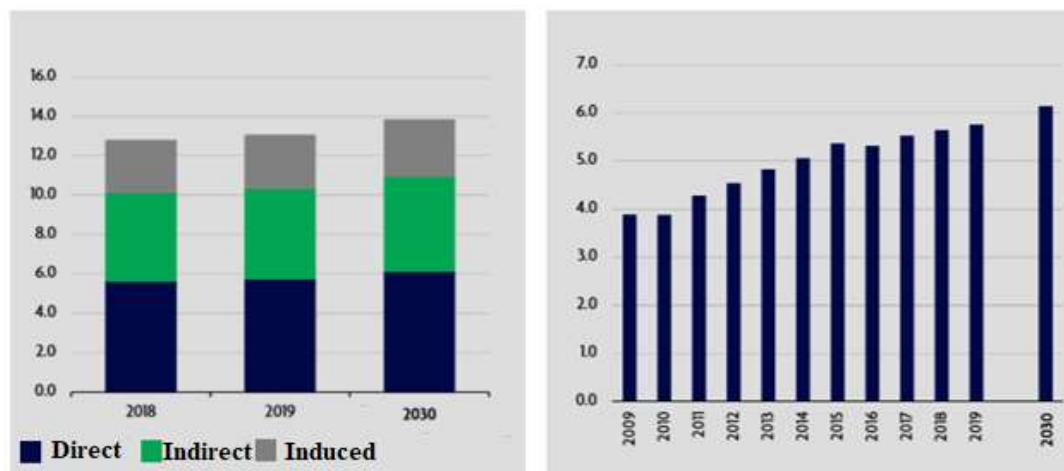
Forecasts for the development of international tourism in the world by 2030 are discussed. They predict that **international tourist arrivals will increase by an average of 43 million per year between 2010 and 2030 and will reach 1.8 billion at the end of the period**.

The results of the new long-term UNWTO forecast for international tourist flows in the two decades between 2010-2030 are analyzed. Based on the forecasts made, the fundamental importance of the sector for *sustainable development of world*

¹ UNESCO World Heritage Centre, 2020, p. 1.

economies can be confirmed. The overall development of tourism must be guided by **the principles of sustainable growth.**

The **second paragraph** analyzes and evaluates the development of cultural tourism in the top 3 destinations in Europe, according to the number of World Heritage sites under the protection of UNESCO. Subparagraph 2.1. **“An Analysis of the Sustainable Development of Cultural Tourism in Italy”** examines the significant contribution of *tourism* to Italy’s gross domestic product (*see Graph 2*), as well as its impact on employment and capital investment¹.

Graph 2. Direct and total contribution of travel and tourism in Italy

Source: Systematization of the author

Emphasis is placed on the *variety of sites* that rank the country **first** on the UNESCO World Heritage List. The sights which have become an *international symbol* of the destination are examined. A special place is given to the forecasts for the development of cultural tourism in the country. They clarify the need for **initiatives and projects aimed at sustainable cultural tourism** in order to maintain Italy’s *leading position* in cultural tourism.

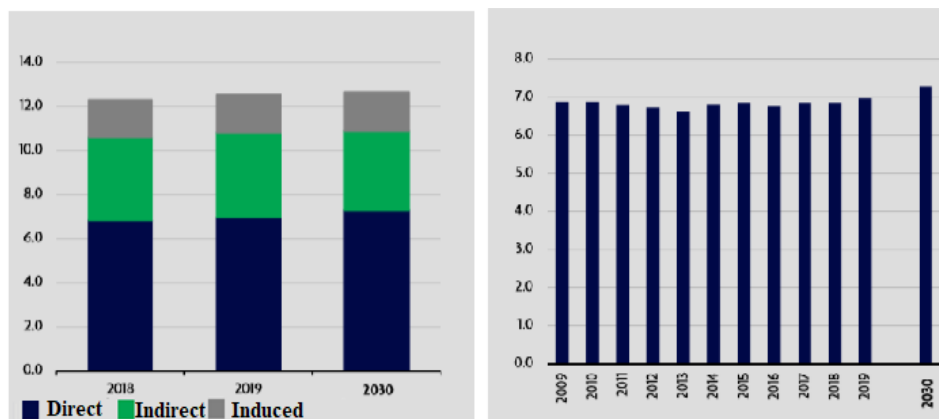
Subparagraph 2.2. **“Analysis of the sustainable development of cultural tourism in Spain”** clarifies the economic contribution of tourism in Spain. The economic results of the sector in relation to GDP and employment², which rank the

¹ Travel & Tourism Economic Impact 2020, Italy, World Travel and Tourism Council, p. 3

² Travel & Tourism Economic Impact 2020, Spain, World Travel and Tourism Council, p. 4.

destination as the **most competitive in the field of tourism**¹, are analyzed. **Catalonia** has welcomed the largest number of international tourists in 2019, followed by the *Balearic and Canary Islands*. The importance of the sites included in the UNESCO World Heritage List is highlighted. Their diversity puts it in **second place** among the top 3 tourist destinations in Europe. Forecasts for cultural tourism in Spain are considered. They establish it as a cultural destination in which *traditional local culture and authentic tourist experience* are intertwined².

Subparagraph 2.3. “**Analysis of the development of cultural tourism in Germany**” emphasizes the contribution of tourism to German employment³ (see *Graph 3*). It takes the honorable **third place** in the report of the World Economic Forum for 2019 on the **competitiveness of travel and tourism**⁴. The importance of the sites included in the UNESCO World Heritage List was emphasized.

Graph 3. Direct and total contribution of travel and tourism to employment in Germany

Source: Systematization of the author

Current forecasts for the development of tourism and in particular, cultural tourism in Germany are analyzed. They draw attention to the increasing role of *sustainable cultural tourism in the destination*.

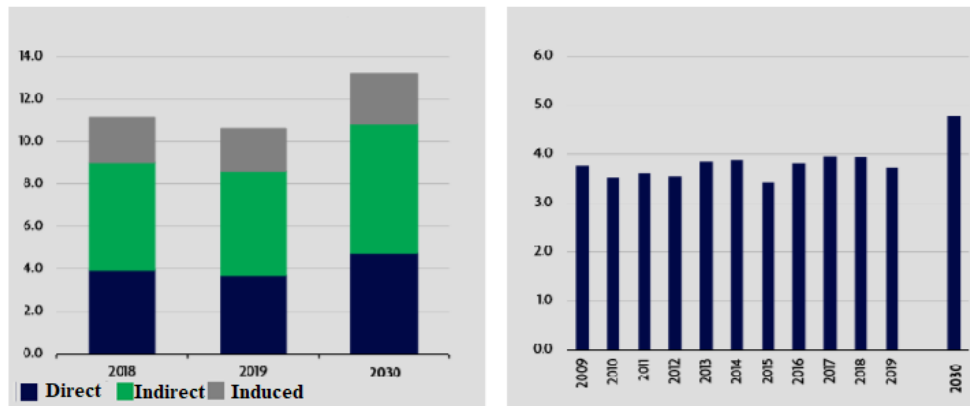
¹ The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019, Travel and Tourism at a Tipping Point, World Economic Forum, <http://www3.weforum.org>, available on 11.06.2020.

² <http://www.spain.info>, available on 11.06.2020.

³ Travel & Tourism Economic Impact 2020, Germany, World Travel and Tourism Council, p. 4

⁴ The Travel & Tourism Competitiveness Report 2019, Travel and Tourism at a Tipping Point, World Economic Forum, <http://www3.weforum.org>, available on 11.06.2020.

The **third paragraph** emphasizes the sustainable development of cultural tourism in Bulgaria. Subparagraph 3.1. “**Analysis of the Sustainable Development of Cultural Tourism in Bulgaria**” focuses on the contribution of the tourism sector to the gross domestic product and employment in the country¹ (see Graph 4).

Graph 4. Direct and total contribution of travel and tourism to employment in Bulgaria

Source: Systematization of the author

The importance of the sites included in the UNESCO World Heritage List is highlighted. They present it as one of *the most attractive destinations for people with interests in history and culture*. The list includes 10 sites of **tangible heritage**, of which 7 cultural, 2 natural and one serial site, and 7 of **intangible heritage**. Current forecasts for the development of tourism and in particular, cultural tourism in the country are analyzed. According to them, tourism and culture must continue to work together to ensure a *sustainable future for cultural tourism*.

Subparagraph 3.2. “**SWOT analysis of cultural tourism in Bulgaria**” highlights the resources for the development of sustainable cultural tourism in Bulgaria. Attention is focused on the **rich historical heritage and cultural diversity** of the country. Bulgaria is a land of **seven civilizations**.

The strengths and weaknesses, opportunities and threats to the sector are analyzed. They show that Bulgaria is *still not sufficiently recognizable as a destination for cultural tourism in foreign markets and the domestic market*. Guidelines for advertising the country as a destination for sustainable cultural tourism have been

¹ Travel & Tourism Economic Impact 2020, Bulgaria, World Travel and Tourism Council, p. 4.

provided. It is proposed to present the destination *through iconic cultural sites and experiences*, building a *sustainable brand*, more active advertising in *new markets and the domestic market*.

Subparagraph **3.3. emphasizes the importance of the IFF “More ot ritmi”** for the preservation and transmission of folklore. The festival emphasizes *authenticity*, stimulates creativity in the field of *arts, folklore, crafts* and maintains the connection with *folk traditions*. The results of the conducted empirical research are analyzed – with the participants in the festival and the experts. The participants in the study are unanimous that the event is extremely important for the *promotion of regional identity* and the maintenance of local traditions and values. An author’s model for **popularizing the regional cultural identity and achieving sustainable cultural tourism** has been developed (*see Figure 15*).

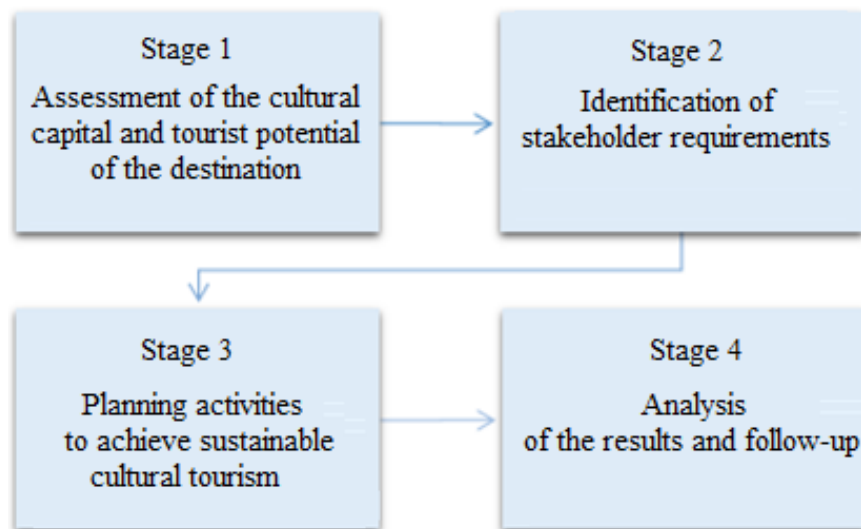

Figure 15. Author’s model for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism

Source: Systematization of the author

The author’s model is based on four successive stages. It is universal in nature and can be applied in any region to specific conditions.

Chapter Four

FUTURE DEVELOPMENT OF SUSTAINABLE CULTURAL TOURISM IN THE GLOBAL SPACE

Chapter four focuses on key policies for the development of sustainable cultural tourism. Attention is drawn to current trends and challenges to the development of sustainable cultural tourism. The latter is analyzed in its role as a tool for future sustainable development.

The **first paragraph** considers policies for the development of sustainable cultural tourism. Subparagraph **1.1.** focuses on **basic principles in the development of policies for the development of sustainable cultural tourism**¹. The concepts of cultural planning and mapping are analyzed. The principles of the European Association of Historic Cities are considered. Cultural policies promote sustainable development. They should affirm and promote the richness of national culture.

Subparagraph **1.2.** “**Factors and indicators influencing the development of sustainable cultural tourism policies**” discusses the areas of application of sustainable cultural tourism indicators² (see *Figure 16*).

**Figure 16. Areas of application of the indicators in the creation
of policies for sustainable cultural tourism**

Source: Systematization of the author

¹ Council of Europe, Cultural policy review programme, <http://www.coe.int>, 2019, available on a 01.07.2020.

² Joffe, A., Reshaping cultural policies: advancing creativity for development, UNESCO, 2017, pp. 167-183.

They influence economic behavior, political participation and social solidarity in the formulation of policies for the development of sustainable cultural tourism¹. The indicators that are used in the development of policies for sustainable cultural tourism are emphasized. They represent *a comprehensive system of 22 quantitative and qualitative indicators* of UNESCO. Emphasis is placed on their importance for the development of sustainable cultural tourism.

Subparagraph **1.3. “Policies for the Development of Sustainable Cultural Tourism in Europe”** emphasizes the manner in which cultural tourism is perceived and interpreted in the context of the European Union. Leading cultural policies in Europe and examples such as **Natura 2000 and the European Framework for Action in the Field of Cultural Heritage** are examined. The **Culture Work Plan 2019-2022** and the pillars on which it is built are discussed² (*see Figure 17*).

Figure 17. Main pillars of the Work Plan for Culture 2019-2022

Source: Systematization of the author

A special place is given to cultural development as an aim of new policies in European cities.

The **second paragraph** analyzes global trends and challenges to the development of sustainable cultural tourism. Subparagraph **2.1. “Trends in the development of sustainable cultural tourism”** examines quantitative and qualitative

¹ Daniell, K., The role of national culture in shaping public policy: A review of literature, HC Coombs Policy Forum, 2014, p. 12.

² Europa Nostra, <http://www.europanostra.org>, available on 03.07.2020.

trends in the development of sustainable cultural tourism¹. An ATLAS study identified the main **quantitative trends for the sustainable development of cultural tourism** (see Figure 18). Emphasis is also placed on quality trends.

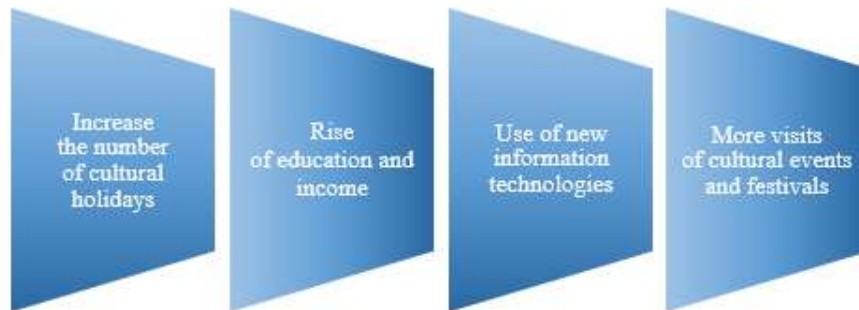

Figure 18. Main quantitative trends for sustainable development of cultural tourism

Source: Systematization of the author

A special place is given to the interest in *popular culture* and the increased role of *arts and creativity*. They come to the fore as an important market for cultural tourism, along with more traditional high culture and historical attractions. The changes in the requirements of the tourists for the cultural product are pointed out. The *new tendencies*, which are manifested in their preferences, are considered.

Subparagraph 2.2. “**Challenges to the sustainable development of cultural tourism**” addresses the significant challenges that arise regarding the sustainable development of cultural tourism. They need to be carefully analyzed so that destinations can adequately cope with them and find new **alternatives for development and improvement**. Possible negative effects on cultural and historical values are indicated² (see Figure 19).

Emphasis is placed on the goals that cultural tourism should pursue in order to neutralize the threats. The need for a *balance between economic goals and the preservation of cultural identity* is discussed³.

¹ ATLAS (Association for Tourism and Leisure Education), Trends in Cultural Tourism, 2012, p. 15.

² Jamieson, W., The Challenges of Sustainable Community Cultural Heritage Tourism, UNESCO Workshop on Culture, Heritage Management and Tourism in Bhaktapur, Nepal, 2000, p. 5.

³ Parris, R., Tourism and cultural interaction: issues and prospects for sustainable development, Proceedings of a round table, Culture, tourism, development: crucial issues for the XXI-st century, Annals of Tourism Research, Paris, 26-27 June 1996, p. 49.

Figure 19. Limiting negative effects on the community

Source: Systematization of the author

Subparagraph 2.3. **“Recommendations for the development of sustainable cultural tourism”** highlights the main recommendations for achieving sustainable cultural tourism. The idea of investing in **digital technologies** is highly important in order to achieve effective control over visits and tourism infrastructure. *Specific guidelines* for development related to the prosperity of tourist destinations and cultural sites are provided. Their implementation is a key moment for the creation of a sustainable cultural site.

The basics of sustainable development of cultural tourism and the stages for their implementation by local authorities are analyzed. Consecutive steps in the action plan of the local municipalities are considered.

The **third paragraph** reveals opportunities for future sustainable development of cultural tourism. Subparagraph 3.1. **“European Capitals of Culture”** focuses on the European Capitals of Culture project. The three phases of the initiative and their characteristics are indicated. The main goals and priorities of the concept are considered. They focus on urban culture, which must be **accessible to European audiences** and create a **common universal framework** for European culture as a whole¹.

¹ Corijn, E., S. Van Praet, Antwerp 93, in the Context of European Cultural Capitals: Art Policy as Politics, A Balance Sheet, Vrije Universiteit Brussel, 1994, p. 51.

A special place is given to the *advantages* and opportunities for the cities, participating in the initiative. Positive economic results from the European Capitals of Culture initiative are discussed¹ (see Figure 20).

Figure 20. Positive economic results from the European Capitals of Culture initiative

Source: Systematization of the author

Recommendations are made to the Bulgarian participants, who should strive not only to renew public spaces or improve social and cultural life.

Subparagraph 3.2. “**Transnational Cultural Routes**” considers the concept of transnational cultural routes as a new approach to sustainable development of cultural tourism. Emphasis is placed on the role of international councils and committees that identify, study and improve their relevance. Their purpose is to support the identification of heritage sites that fall into the **multidisciplinary context** of transnational cultural routes. A special place is given to some of the most important world and European cultural routes. They have a key role to play in upholding **shared European values**, cultural diversity and intercultural dialogue.

Subparagraph 3.3. “**Initiatives, projects and programs for sustainable development of cultural tourism**” draws attention to the variety of initiatives,

¹ Herrero, L. C., The economic impact of cultural events: A case-study of Salamanca 2002 European Capital of Culture, 2006, p. 48.

projects and programs for sustainable development of cultural tourism. Some successful initiatives, projects and programs are discussed¹ (see Figure 21).

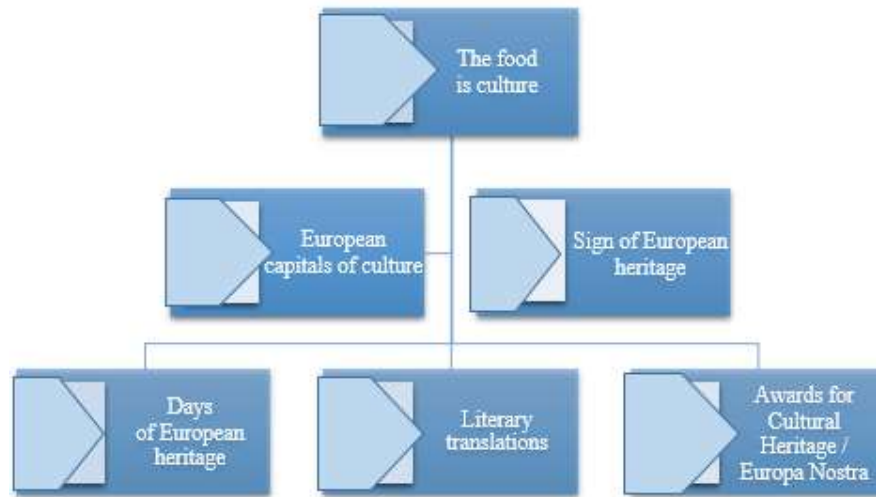

Figure 21. Successful initiatives, projects and programs

Source: Systematization of the author

The possibilities for preservation of the *cultural resources*, *increase of the well-being of the local community and increase of the awareness among the tourists* are discussed. The characteristic features of each initiative, project and program are analyzed. They are considered as a means for **sustainable development of cultural tourism**. Emphasis is placed on *funding opportunities, promotion and good practices* that can benefit many cultural attractions.

CONCLUSION

In the context of rapidly growing globalization, cultural tourism is perceived as a means of **multicultural dialogue, understanding** and strengthening **world peace**. It offers new opportunities for destinations, with a focus on the principles of **sustainability and global growth**.

The **first chapter** of the dissertation work examines the **theoretical foundations of cultural tourism in the context of globalization**. The modern dimensions of cultural tourism are presented. An author's definition of *culture* has

¹ <http://www.eur-lex.europa.eu>, available on 15.07.2020.

been formulated. An author's concept for *the new paradigm of cultural tourism is derived*. The emphasis is on world heritage as an expression of global culture. The contribution of cultural tourism as a factor for sustainable economic development has been proven. A special place is given to the role of digitalization and information and communication technologies. An author's definition for *digitalization* in sustainable cultural tourism is proposed.

The **second chapter** examines the **effects of globalization on sustainable cultural tourism**. Cultural diversity is seen as a key resource for sustainable tourism development. The *interaction between globalization and cultural identity* is analyzed. The *connection between cultural identity and cultural tourism* is emphasized. Emphasis is placed on the main features of *the identity-based economy*. The manifestations of globalization in cultural practices are discussed.

In the **third chapter**, an **analysis and assessment of the sustainable development of cultural tourism in the global environment** are performed. The state of the *old and new wonders of the world* has been studied. The top destinations are considered, according to the number of *world heritage sites* under the protection of UNESCO. A special place is given to the *forecasts* for the development of international tourism in the world by 2030. The development of sustainable cultural tourism in the *top 3 destinations in Europe* is assessed, according to the number of World Heritage sites on the UNESCO list. Emphasis is placed on the contribution of the tourism sector to the *Bulgarian* economy. The strengths, weaknesses, opportunities and threats to sustainable cultural tourism in the country are emphasized. Based on the conducted empirical research, an **author's model for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism** has been developed.

The **fourth chapter** reveals the **opportunities for future development of sustainable cultural tourism in the global space**. *Current policies* for the development of sustainable cultural tourism are discussed. A special place is given to *the trends and challenges* for the development of sustainable cultural tourism. The significance of the *European Capitals of Culture* project has been clarified. The concept of *transnational cultural routes* has been introduced as a new approach to

heritage and cultural identity. The importance of various *initiatives, projects and programs* as a means for future sustainable development of cultural tourism has been proven.

The obtained scientific and scientific-applied results give us reason to say that the **main objective** of the dissertation is *achieved*. The set **research tasks** are *fulfilled*. The **research thesis** is *confirmed*. The formulated **working hypotheses** are *proven*.

Based on the outcomes and analyzes made, we can highlight several main **conclusions**. Sustainable cultural tourism is a tool for *economic growth*. *The digitalisation of cultural heritage and ICT contribute* to the sustainable development of cultural tourism destinations. Globalization promotes *cultural diversity and cultural identity*. The protection and preservation of cultural heritage for future generations should be in line with the *principles of sustainability*. Destinations that use cultural resources in a sustainable way guarantee the *quality of life* of the local population and attract visitors from all over the world, creating *economic benefits*.

The presented study does not claim to be comprehensive. The results achieved in it can be further developed and supplemented or serve as a basis for future in-depth research, analysis and recommendations.

IV. REFERENCE LIST ON THE CONTRIBUTIONS OF THE DISSERTATION WORK

As a result of the research, research and empirical work on the dissertation work, we highlight the following scientific and applied contributions:

- **scientific contributions**

1. Based on a theoretical analysis, the vision of global transformations in culture and the concept of the new paradigm of cultural tourism are clarified. Theoretical knowledge is enriched through the derived author's definitions of the terms "culture" and "sustainable cultural tourism", and their specifics.

2. The role of digitalization and information and communication technologies for sustainable development of cultural tourism is researched. The theory is supplemented by the author's definition of the term "digitalization in sustainable cultural tourism" and its features.

3. The interaction between globalization and cultural identity has been explored. The connection between cultural identity and sustainable cultural tourism in the context of the local and the global is clarified. A new approach to cultural identity as an identity-based economy is presented.

4. An author's model for popularization of the regional cultural identity and achievement of sustainable cultural tourism has been developed. It is universal in nature and can be applied in any region to specific conditions.

- **scientific and applied contributions**

5. Based on the analysis and assessment, the sustainable development of cultural tourism in the global environment has been established. The condition of selected sites and elements of the world cultural heritage under the protection of UNESCO has been studied. The sustainable development of cultural tourism in the world, Europe and Bulgaria has been investigated.

6. Based on the results of an empirical study, an in-depth analysis and assessment of the role of the International Folklore Festival "More ot ritmi", Balchik are performed to promote regional cultural identity and achieve sustainable cultural tourism.

7. The main trends and challenges for the development of sustainable cultural tourism are systematized. The main quantitative and qualitative trends and the challenges to the conservation of cultural resources are highlighted. The changes in the requirements of the tourists for the cultural product are pointed out.

8. Opportunities for future development of sustainable cultural tourism in the global space are opened. The advantages of significant concepts are indicated – European Capitals of Culture and transnational cultural routes. Emphasis is placed on the variety of initiatives, projects and programs for future development of the sector.

**V. LIST OF PUBLICATIONS ON THE DISSERTATION WORK,
which do not repeat the scientific works for the acquisition of ESD “PhD”
and holding the academic positions of “Associate Professor” and “Professor”**

Publications and databases in which they are referenced and indexed
I. Published monograph, which is not presented as a major habilitation thesis
1. Parusheva, T. (2017). <i>Cultural Tourism: Markets and Strategies</i> , “Avangard Prima” Publishing House, Sofia, 161 pp. ISBN 978-619-160-750-1; <i>National Register of Published Books in Bulgaria</i> . https://www.google.bg/search?hl=bg&source=hp&ei=P6C_XoqoBvSLk74P2-2osAg&q=ISBN+978-619-160-750-1&oq=ISBN+978-619-160-750-1&gs_lcp=CgZwc3ktYWlQA1COjwFYjo8BYN6dAWgBcAB4AIABtAGIAbQBkgEDMC4xmAEAoAECOAEBqgEHZ3dzLXdperABAA&scient=psy-ab&ved=0ahUKEwjKw6vX97fpAhX0xcQBHds2CoYQ4dUDCAY&uact=5
II. Published book, which is presented as a dissertation for the award of the scientific degree “Doctor of Science”
2. Parusheva, T. (2020). <i>A New Paradigm of Cultural Tourism in the Context of Globalization</i> , “Avangard Prima” Publishing House, Sofia, 394 pp. ISBN 978-619-239-470-7; <i>National Register of Published Books in Bulgaria</i> . https://www.google.bg/search?hl=bg&source=hp&ei=P6C_XoqoBvSLk74P2-2osAg&q=ISBN+978-619-160-750-1&oq=ISBN+978-619-160-750-1&gs_lcp=CgZwc3ktYWlQA1COjwFYjo8BYN6dAWgBcAB4AIABtAGIAbQBkgEDMC4xmAEAoAECOAEBqgEHZ3dzLXdperABAA&scient=psy-ab&ved=0ahUKEwjKw6vX97fpAhX0xcQBHds2CoYQ4dUDCAY&uact=5 http://www.booksinprint.bg/Publication/Search?SearchCriteria=ISBN%3A978-619-239-470-7%3AAnd&page=1
III. Articles and reports published in unrefereed journals with scientific review or published in edited collective volumes
• Scientific articles
3. Parusheva, T. (2019). <i>Social Effects of Cultural Tourism</i> , <i>Journal of Balkan Ecology</i> , Sofia, Bulgaria, Volume 22, No 3, pp. 279-284. ISSN 1311-0527; <i>Cabdirect</i> . https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20193517502
4. Parusheva, T. (2019). <i>Ecological and Economic Aspects of Cultural Tourism</i> , <i>Journal of Balkan Ecology</i> , Sofia, Bulgaria, Volume 22, No 3, pp. 285-290. ISSN 1311-0527; <i>Cabdirect</i> . https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20193517503
5. Parusheva, T. (2017). <i>Global trends in leisure and cultural tourism</i> , <i>Scientific Journal “Economics and Finance”</i> , Agenda Publishing House, Coventry, United Kingdom, pp. 265-270. ISBN 978-0-9955865-3-6; <i>RSCI/PIHLI, Index Copernicus International (ICV 2016 – 74.6)</i> , <i>Ulrich’s Periodicals Directory</i> , <i>Google Scholar</i> . http://sites.znu.edu.ua/science-earth/assets/documents/principles/WORLD-SCIENTIFIC-EXTENT.pdf

6. **Parusheva, T.** (2017). *Role of Cultural Resources for the Attractiveness of Destinations*, Scientific Journal “Economics and Finance”, Edizioni Magi, Roma, Italy, pp. 323-327. ISBN 978-0-9942661-7-0; *RSCI/PIHЦ, Index Copernicus International (ICV 2016 – 74.6), Ulrich’s Periodicals Directory, Google Scholar.*
<http://conferencii.com/files/archive/2017-11.pdf>
7. **Parusheva, T.** (2017). *Cultural tourism: an economically desirable perspective*, Collection of articles on the occasion of the 65th anniversary of Prof. Dr. Ivan Markov, VTU “St. St. Cyril and Methodius” – Veliko Tarnovo, “Faber” Publishing House, pp. 349-358. ISBN 978-619-00-0583-4; *National Register of Published Books in Bulgaria.*
<http://www.booksinprint.bg/Publication/Search?SearchCriteria=AuthorName%3A%D0%9A%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D0%BD%3A&SortBy=PublisherCode&page=2>
8. **Parusheva, T.** (2016). *Creativity and Changes in Cultural Tourism*, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 19, No 2, pp. 125-130. ISSN 1311-0527; *Cabdirect.*
<https://www.cabdirect.org/cabdirect/search/?q=parusheva>
9. **Parusheva, T.** (2016). *Sustainable development of the intangible cultural heritage*, Agricultural University – Plovdiv, Scientific papers, vol. LX, vol. 1, Round table “Specialized types of tourism – challenges and prospects”, June 3 – 4, Academic Publishing House of the Agricultural University of Plovdiv, pp. 17-24. ISSN 1312-6318 (Print), ISSN 2367-5845 (Online); *CAB Abstracts, EBSCO Publishing, AGRIS and partly in 30 other CAB International databases.*
<http://www.nauchnitrudove.au-plovdiv.bg/journals.php>
10. **Parusheva, T.** (2015). *Transformations in the new cultural tourism*, International Round Table “Trends and Challenges for Global Tourism”, dedicated to the 25th anniversary of the Department of Economics of Tourism, October 30 – 31, 2015, “Infrastructure & Communications” – Scientific Journal of the Faculty “Economics of Infrastructure” at UNWE, “Avangard Prima” Publishing House, Sofia, year 5, vol. 10, pp. 195-199. ISSN 1314-0930; *National Reference List (NRS).*
<https://www.nacid.bg>
11. **Parusheva, T.** (2014). *Contribution of Cultural Tourism to Experience in Different Destinations*, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 17, No 3, pp. 311-316. ISSN 1311-0527; *Cabdirect.*
<https://www.cabdirect.org/cabdirect/search/?q=parusheva>
12. **Parusheva, T.** (2014). *Avantages concurrentiels de la diversité culturelle dans l'industrie de l'hospitalité*, Revue européenne du droit social, Volume XXIV, Issue 3, Edition Bibliotheca, pp. 177-183. ISSN 1843-679X; *Central and Eastern European Online Library(CEEOL).*
<https://www.ceeol.com/search/advanced>
13. **Parusheva, T.** (2014). *Cultural Differences in the Context of Globalization*, “Infrastructure & Communications”, Scientific Journal of the Faculty of Economics of Infrastructure – UNWE, “Avangard Prima” Publishing House, Sofia, year 4, vol. 7, pp. 18-23 // pp. 24-28. ISSN 1314-0930; *National Reference List (NRS).*
<https://www.nacid.bg>
14. **Parusheva, T.** (2014). *World Heritage: an Expression of the Global Culture*,

<p>“Infrastructure & Communications”, Scientific Journal of the Faculty of Economics of Infrastructure – UNWE, “Avangard Prima” Publishing House, Sofia, year 4, vol. 9, pp. 27-31 // pp. 32-35. ISSN 1314-0930; <i>National Reference List (NRS)</i>. https://www.nacid.bg</p>
<p>15. Parusheva, T. (2013). <i>Impact of Globalization on Multiculturalism of Tourist Destinations</i>, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 16, No 1, pp. 57-61. ISSN 1311-0527; <i>Cabdirect</i>. https://www.cabdirect.org/cabdirect/search/?q=parusheva https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20153142921</p>
<p>16. Parusheva, T. (2013). <i>Drivers of Global Tourism and Cultural Trips</i>, Journal of Balkan Ecology, Sofia, Bulgaria, Volume 16, No 2, pp. 157-162. ISSN 1311-0527; <i>Cabdirect</i>. https://www.cabdirect.org/cabdirect/search/?q=parusheva https://www.cabdirect.org/cabdirect/abstract/20153142932</p>
<p>17. Parusheva, T. (2013). <i>Les dimensions du tourisme culturel</i>, Revue européenne du droit social, Volume XIX, Issue 2, pp. 23-31. ISSN 1843-679X; <i>Central and Eastern European Online Library(CEEOL)</i>. https://www.ceeol.com/search/advanced http://www.revueeuropeenne-du-droitsocial.ro/reviste/nr19/nr19.pdf</p>
<p>18. Parusheva, T. (2013). <i>Tourism as a Global Cultural Interaction</i>, Azerbaijan Tourism Institute, Baku, Turizm Elmi jurnal, No 2, pp. 239-243. ISBN 978-9952-8206-9-0. http://tourism.edu.az/2015/images/media/pages/research/publications/Jurnal-2.pdf</p>
<p>• Scientific reports</p>
<p>19. Parusheva, T. (2020). <i>Cultural Routes – a shared resource without borders</i>, Jubilee International Scientific Conference “Tourism – Beyond Expectations”, dedicated to 100 years of UNWE and 30 years of the Department of Tourism Economics, September 25 – 26, Publishing House - UNWE, Sofia, p. 549- 557. ISBN 978-619-232-296-0 (Print); ISBN 978-619-232-297-7 (Online); <i>National Register of Published Books in Bulgaria</i>. https://www.google.bg/search?hl=bg&source=hp&ei=bz38Xsq4NdKAK74Pt86UsA0&q=ISBN+978-619-232-296-0&oq=ISBN+978-619-232-296-0&gs_lcp=CgZwc3ktYWlQA1Ca8AFYmvABYMT8AWgBcAB4AIABpgGIAaYBkgEDMC4xmAEAoAEC0AEBqgEHZ3dzLXdperABAA&scient=psy-ab&ved=0ahUKEwiKrNGDxqvqAhVSwMQBHTcnBdYQ4dUDCAY&uact=5</p>
<p>20. Parusheva, T. (2019). <i>Preservation and preservation of the resources of cultural tourism for the future</i>, International scientific-practical conference “Tourism in the new millennium – state and prospects”, October 11 – 12, Academic Publishing House “Tsenov”, Svishtov, pp. 583-588. ISBN 978-954-23-1764-7; <i>National Register of Published Books in Bulgaria</i>. http://www.booksinprint.bg/Publication/Details/e6880edd-c4af-4715-906f-1869dfedce14</p>
<p>21. Parusheva, T. (2018). <i>Влияние культуры и самобытности на туризм в направлениях</i>, International Scientific Conference “Problems of modern science”, Collection of Scientific Articles – Fadette Editions, Namur, Belgium, pp. 118-123.</p>

ISBN 978-2-5494-0322-5; RSCI/PIHII, Submitted for review in the Conference Proceedings Citation Index – Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH).

<http://conferencii.com/files/archive/2018-03.pdf>

22. **Parusheva, T.** (2018). *El Turismo Cultural – Factor de Desarrollo Economico*, International Scientific Conference “Problems of the development of modern science: theory and practice”, Collection of Scientific Articles – Cartero Publishing House, Madrid, Spain, pp. 129-134. ISBN 978-84-854922-0-9; RSCI/PIHII, Submitted for review in the Conference Proceedings Citation Index – Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH).

<http://conferencii.com/files/archive/2018-04.pdf>

23. **Parusheva, T.** (2018). *Einstieg in den Kulturtourismus*, International Scientific Conference “Perspectives of modern scientific research”, Collection of Scientific Articles – Pegasus Publishing, Lisbon, Portugal, pp. 118-122. ISBN 978-989-54130-3-8; RSCI/PIHII, Submitted for review in the Conference Proceedings Citation Index – Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH).

<http://conferencii.com/files/archive/2018-05.pdf>

24. **Parusheva, T.** (2018). *Cultural tourism: a bridge between past, present and future*, International Scientific Conference “Synthesis of science and society in solving global problems”, Collection of Scientific Articles – Shioda GmbH, Steyr, Austria, pp. 149-156, ISBN 978-3-903115-47-3; RSCI/PIHII, Submitted for review in the Conference Proceedings Citation Index – Social Sciences & Humanities (CPCI-SSH).

<http://conferencii.com/files/archive/2018-07.pdf>

25. **Parusheva, T.** (2018). *Sustainable development of cultural tourism in the digital environment*, International Scientific Conference “Tourism and Innovation”, dedicated to the 55th anniversary of the College of Tourism - Varna, September 14 – 15, Publishing House “Science and Economics”, University of Economics – Varna, p. 175-183. ISBN 978-954-21-0973-0; National Reference List (NRS).

<https://www.nacid.bg>

26. **Parusheva, T.** (2017). *Trends in Cultural Tourism Market*, Sofia University “St. Kliment Ohridski”, Geography of Tourism Department, International Scientific Conference “Contemporary Tourism – Traditions and Innovations”, October 19 – 21, Sofia, pp. 336-342, ISBN 978-954-07-4327-1; National Reference List (NRS).

<https://www.nacid.bg>

27. **Parusheva, T.** (2016). *Bulgaria – a tourist destination for four seasons through cultural tourism*, IX Black Sea Tourist Forum, Varna, “Bulgaria – a tourist destination for four seasons”, October 13 – 15, “Steno” Publishing House, Varna, pp. 83-90. ISBN 978-954-449-889-4; National Reference List (NRS).

<https://www.nacid.bg>

28. **Parusheva, T.** (2015). *“Creative turn” in cultural tourism*, International Scientific Conference “Tourism in the Age of Transformation”, dedicated to the 50th anniversary of the specialty “Tourism” at the University of Economics – Varna, November 6 – 7, Publishing House “Science and Economics”, University of Economics – Varna, pp. 211-217. ISBN 978-954-21-0864-1; National Reference List (NRS).

<https://www.nacid.bg>

29. **Parusheva, T.** (2013). *Global Choice of Cultural Destinations via New Technologies*, Tourism Research Institute, “3-rd International Conference on Tourism

and Hospitality Management (ICTHM 2013)”, Conference Proceedings, June 27th – 29th, Athens, Greece, pp. 254-260. ISSN 1791-8685; *Google Scholar*.

<https://www.jotr.eu/index.php/tourism-management/62-sustainability>

30. **Parusheva, T.** (2013). *Trends and Challenges for Cultural Tourism*, Jubilee International Scientific and Practical Conference “Business – the positive force in society” (20 years MP “Business Administration”), June 4, Publishing House – New Bulgarian University, Sofia, pp. 435-443. ISBN 978-954-535-796-808-1; *National Reference List (NRS)*.

<https://www.nacid.bg>

31. **Parusheba, T.** (2013). *Ecocultural tourism: a tool for future sustainable development*, Black Sea Tourism Forum Varna 2013 “Eco-tourism – our green future”, October 2 – 4, “Slavena” Publishing House Varna, pp. 38-48. ISBN 978-954-579-985-3; *National Reference List (NRS)*.

<https://www.nacid.bg>

32. **Parusheva, T.** (2013). *Cultural tourism as a tool for global development*, International Scientific Conference “Responsible Tourism 2020”, dedicated to the 50th anniversary of the College of Tourism – Varna, October 4 – 5, Publishing House “Science and Economics”, University of Economics – Varna, Volume I, pp. 31-39. ISBN 978-954-21-0665-4; *National Reference List (NRS)*.

<https://www.nacid.bg>

33. **Parusheva, T.** (2013). *Cultural routes: investing in the future*, Ninth International Scientific Conference “Investments in the Future – 2013”, Varna Scientific and Technical Unions, October 3 – 5, University of Economics – Varna, c. 17-22. ISSN 1314-3719; *National Reference List (NRS)*.

<https://www.nacid.bg>

34. **Parusheva, T.** (2013). *New Niches for Cultural Tourism in the Globalized World*, International Scientific Conference “Via Diagonalis Cultural Tourism without Boundaries”, October 3 – 6, Sofia, Bulgaria, Belgrade, Serbia, Publishers “Gealibris”, pp. 19-22. ISBN 978-954-300-128-6; *National Reference List (NRS)*.

<https://www.nacid.bg>

35. **Parusheva, T.** (2012). *Diversity of cultures: a key resource for global tourism*, International scientific conference “Trends and challenges in economic development”, Publishing House “Science and economics”, University of Economics – Varna, Volume IV, pp. 475-480. ISBN 978-954-21-0603-6; *National Reference List (NRS)*.

<https://www.nacid.bg>

36. **Parusheva, T.** (2012). *Effects of the Global Internet Space on Cultural Identity*, International Conference on Application of Information and Communication Technology and Statistics in Economy and Education (ICAICTCEE-2012), October 5 – 6th, UNWE, Sofia, Bulgaria, Publishing: University of National and World Economy, pp. 513-517. ISBN 978-954-92247-4-0; *National Reference List (NRS)*.

<https://www.nacid.bg>

37. **Parusheva, T.** (2012). *Vision for the global transformations of culture*, International scientific conference “Challenges to tourism in the XXI century”, October 9, “Avangard Prima” Publishing House, Sofia, 2012, pp. 20-25. ISSN 1314-7226; *National Reference List (NRS)*.

<https://www.nacid.bg>

38. **Parusheva, T.** (2012). *Economic Growth through Cultural Tourism*, Anniversary International Scientific Conference “Crisis and Economic Growth”, 60 Years Financial Accounting Faculty, University of National and World Economy, Sofia, Bulgaria, October 26th, Publishing: UNWE, Volume II, pp. 475-479. ISBN 978-954-644-431-8; *National Register of Published Books in Bulgaria*.

<http://www.booksinprint.bg/Publication/Search?SearchCriteria=AuthorName%3A%D0%BA%D0%BE%D0%BB%D0%B5%D0%BA%D1%82%D0%B8%D0%B2%D0%B5%D0%BD%3A&&SortBy=PublisherCode&page=165>

VI. DECLARATION OF ACADEMIC LOYALTY

In regards to the procedure for obtaining the scientific degree “**Doctor of Science**” in the area of higher education 3. “Social, Economic and Legal Sciences”, professional field 3.8. “Economics”, scientific specialty “Economics and Management (Tourism)”

I declare:

The dissertation work “**A new paradigm of cultural tourism in the context of globalization**” is an author’s product. No foreign publications and works in violation of their copyrights have been used in its development.

ACKNOWLEDGEMENTS

The author expresses gratitude to the academic staff of the **Department of “Economics of Tourism”** for the favorable environment for creative activity and development; to the members of the **Faculty “Economics of Infrastructure”** for collegiality and professional support; to the **members of the scientific jury** for the objective assessment of the qualities and merits of the dissertation work and the publications, for the highlighting of the scientific and scientific-applied contributions; of the **Rector of UNWE – Prof. Dr. Dimitar Dimitrov** for organizing and conducting the procedure for obtaining the scientific degree “Doctor of Science”.

The author also expresses gratitude to the **artistic director** of the International Folklore Festival “More ot ritmi”, Balchik – **Mrs. Galina Gavrailova**; of the **experts** from the Department of “Culture, Protocol and Public Relations” of the Municipality of Balchik; the **organizers and leaders** of singing and dancing groups, ensembles and ensembles for assistance in conducting the surveys; to the **participants** in the festival for the popularization of its authenticity, for the transmission of the folklore richness to the future generations and for the realization of the cultural exchange between the countries.

Last but not least, the author is grateful to **Mr. Kiril Arnautski – Chairman of the Sozopol Foundation** – the first non-governmental organization in Bulgaria, a **UNESCO** consultative partner for my participation in a number of international research projects for the exchange of ideas with partners from the country and abroad.

Thank you for your high vote of confidence! I am proud to be part of the academic family of the **University of National and World Economy** – the largest and oldest higher economic school in Bulgaria and Southeast Europe, **with a 100-year history!**

